

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SERAMİK ANABİLİM DALI
SERAMİK BİLİM DALI

GÜNÜMÜZ SERAMİK SANATINDA HAYVANSAL ÇAYDANLIKLAR VE
KİŞİSEL UYGULAMALAR

AYŞE GÖKÇE ÇİFÇİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
DOÇ.DR. AZİZE MELEK ÖNDER
DOÇ. AHMET CÜNEYT ER

KONYA-2023

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	AYŞE GÖKÇE ÇİFÇİ
	Numarası	18810271014
	Programı	Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	DOÇ. DR. AZİZE MELEK ÖNDER DOÇ. AHMET CÜNEYT ER
	Tezin Adı	GÜNÜMÜZ SERAMİK SANATINDA HAYVANSAL ÇAYDANLIKLAR VE KİŞİSEL UYGULAMALAR

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan Günümüz Seramik Sanatında Hayvansal Çaydanlıklar ve Kişisel Uygulamalar başlıklı bu çalışma 23/06/2023 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sıra No	Danışman ve Üyeler		
	Unvanı	Adı ve Soyadı	İmza
1	DOÇ. DR.	AZİZE MELEK ÖNDER	
2	DOÇ.	NİLÜFER NAZENDE ÖZKANLI	
3	DOÇ.	SANVER ÖZGÜVEN	

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	AYŞE GÖKÇE ÇİFÇİ		
	Numarası	18810271014		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	SERAMİK / SERAMİK		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
Tezin Adı	GÜNÜMÜZ SERAMİK SANATINDA HAYVANSAL ÇAYDANLIKLAR VE KİŞİSEL UYGULAMALAR			

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

AYŞE GÖKÇE ÇİFÇİ

İmzası

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

ÖZET

Öğrencinin	Adı Soyadı	AYŞE GÖKÇE ÇİFÇİ		
	Numarası	18810271014		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	SERAMİK / SERAMİK		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
Tez Danışmanı	DOÇ. DR. AZİZE MELEK ÖNDER DOÇ. AHMET CÜNEYT ER			

Çay, ilk olarak hastalıkları tedavi etme amacıyla ortaya çıkmış, zaman içerisinde insanların her gün tükettiği vazgeçilmez bir içecek haline gelmiştir. Çin'den giden çay bitkisi Japonya, Vietnam ve Hindistan gibi farklı bölgelere yayılmış, 18. yüzyıla gelindiğinde tüm dünyada bilinen evrensel bir içeceğe dönüşmüştür. İnsanlar dünyanın pek çok yerinde yayılan çayı içebilmek için bir kaba ihtiyaç duymuşlardır. Ayrıca çayı hazırlamak için de çaydanlıklar tasarlanarak ortaya çıkarılmıştır. Çaydanlık biçimli kaplar üç bölümden oluşmaktadır; bunlar günümüzde, kulp, gövde ve emzik olarak isimlendirilir.

Çaydanlık formlarının çok çeşitli biçimlerde yapılmış olduğu bilinmektedir. Geçmişte yapılan tasarımlardan günümüze doğru gelindiğinde farklı biçimlerde ve modellerde çaydanlık tasarımların ortaya çıktığı görülmektedir. Geçmişten günümüze bakıldığında bu farklılık gösteren çaydanlıklar sanatsal bir hal alarak kullanım amacı dışında dekoratif obje olarak da kullanılmaktadır. Bu düşünce günümüzde de çaydanlık tasarımında devam etmektedir. Bu düşünce hayal gücünü zorlayıp bir çaydanlığın kalıplaşmış olduğu görüntüsünü yıkarak kulp, kapak veya emzik olmak zorunda olmaksızın yeni ve farklı tasarımların meydana çıkmasına sebep olmuştur. Bu tasarımlar devam ederken doğadan yararlanılarak fikirler geliştirilmiş ve hayal gücünü zorlayan

objeler ortaya çıkmıştır. Bu objeler çok farklı konularda, biçimlerde olabilir. Tez konusunu oluşturan hayvan biçimleri çaydanlık formlarıyla birleşerek yeni, kendine özgü çaydanlıklara dönüştürülmüştür.

Bu tez çalışmasında geçmişten günümüze yapılmış olan çaydanlık formları incelenerek, ulusal ve uluslararası seramik sanatçılarının işlevsel ve işlevsel olmayan çaydanlıklar anlatılmıştır. Hayvan biçimli işlevsel olmayan çaydanlıklar araştırılmış, gruplandırılmış, elde edilen veriler ışığında seramik malzeme yardımı ile yeni formlar oluşturulmuştur.

Sonuç olarak, geçmişten günümüze kadar var olan çaydanlık formunun seramik sanatçıları tarafından konu olarak ele alındığı ve seramik bir eser olarak farklı biçimlerde işlendiği görülmüştür. Araştırma sonunda ortaya çıkan bulgular doğrultusunda hayvan biçimli işlevi olmayan çaydanlık formları kişisel uygulamalar olarak yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çaydanlık, Çay, Tasarım, Seramik

T.C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü

ABSTRACT

Author's	Name and Surname	AYŞE GÖKÇE ÇİFÇİ		
	Student Number	18810271014		
	Department	CERAMİC		
	Study Programme	Master's Degree (M.A.)	X	
		Doctoral Degree (Ph.D.)		
	Supervisor	DOÇ. DR. AZİZE MELEK ÖNDER DOÇ. AHMET CÜNEYT ER		
Title of the Thesis/Dissertation	ANIMAL TEAPTS AND PERSONAL APPLICATIONS IN CERAMIC ART TODAY			

Tea, originally emerged as a remedy for illnesses, gradually transformed into an indispensable daily beverage consumed by people. The tea plant, originating from China, spread to different regions such as Japan, Vietnam, and India, becoming a universally recognized drink by the 18th century. Following this introduction, the need for a vessel to drink tea arose, giving rise to teapots. Teapots, shaped like a kettle, consist of three parts: handle, body, and spout, known as the lid, body, and spout in contemporary terminology.

It is known that teapot forms have been created in various shapes and designs throughout history. When looking from the past to the present, it can be observed that teapot designs have emerged in different forms and models. The diversification of teapots over time has turned them into artistic objects used for decoration in addition to their functional purpose. One of the prominent ideas encountered today is the breaking of the conventional image of a teapot, eliminating the necessity for a handle, lid, or spout, and giving rise to new and different designs. While these designs continue to evolve, ideas have been developed by drawing inspiration from nature, resulting in

imaginative objects. These objects can take various forms and cover a wide range of topics. The combination of animal-inspired shapes with teapot forms has led to the creation of unique and distinct teapots.

In this thesis, teapot forms made from the past to the present have been examined, along with the works of national and international ceramic artists, to explore functional and non-functional teapots. Animal-inspired non-functional teapots have been researched, categorized, and based on the obtained data, new forms have been created using ceramic materials.

In conclusion, it has been observed that the teapot form, which has existed from the past to the present, has been taken as a subject by ceramic artists and represented in different forms as ceramic artworks. Based on the findings of this research, animal-inspired non-functional teapot forms have been created as personal applications.

Keywords: Teapot, Tea, Design, Ceramic

ÖNSÖZ

Seramik, çok eski çağlardan günümüze gelmiş olan bir sanattır. Neolitik çağdan bu yana seramik kap-kacak ihtiyaçlar doğrultusunda insanoğlunun bulmuş olduğu bir sanattır ve aynı zamanda ateşle buluşması ile meydana gelmiştir.

İlk kap-kacak Çatalhöyük'te bulunmuştur. İlerleyen zamanlarda bu buluş ihtiyaç olmaktan çıkarak sanat eserine doğru dönüşüm geçirmiştir. Usta ellerin dokunması ve tasarımsal olarak geliştirilerek farklı objeler halinde günümüze kadar gelmektedir.

Yaşamış olduğumuz coğrafyada insanoğlu bu sanatın üzerinden binlerce yıl çalışarak üretim yapmıştır. Her sanatçı yaşamış olduğu kültürü seramiklerine konu edinmiştir. Böylece farklı kültürlerden oluşan ve bizlere çeşitli fikirler sunmasında yardımcı olan bir sanat ortaya çıkmıştır.

Çalışmanın amacı işlevsel olmayan çaydanlıkların tarihsel süreçlerinin araştırılıp, günümüz seramik sanatına nasıl yansıdığını aktarmaktır. İşlevsel olan ve işlevsel olmayan seramik çaydanlıkların gelişimi incelenmiş olup, fonksiyonelliği araştırılmıştır.

“Günümüz Seramik Sanatında Hayvansal Çaydanlıklar ve Kişisel Uygulamalar” konulu tez çalışmamın araştırmasında, şekillenmesinde, gelişmesinde ve sonuçlanmasında görüşleri ve önerileri ile yol göstermiş olan değerli danışmanım Sayın Doç. Dr. Azize Melek Önder'e ve çalışmamın araştırma, uygulama aşamalarında her türlü desteği sağlamış olan danışmanım Sayın Doçent Ahmet Cüneyt Er'e, manevi destekleriyle her daim arkamda olan sevgili aileme ve arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Ayşe Gökçe ÇİFÇİ

2023

İÇİNDEKİLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU	2
BİLİMSEL ETİK SAYFASI.....	3
ABSTRACT.....	6
ÖNSÖZ	8
GÖRSEL TABLOSU.....	11
TASARIM TABLOSU	14
1.GİRİŞ	15
1.1. Konunun Tanımı, Amacı ve Önemi	15
1.2. Yöntem.....	16
1.3. Ana Kaynaklar	17
2. SERAMİĞİN TANIMI VE SERAMİK SANATINDA ÇAYDANLIK FORMU.....	19
2.1. Seramiğin Tanımı.....	19
2.2. Seramik Sanatında Çaydanlık	33
2.2.1. İşlevsel Çaydanlıklar.....	37
2.2.2. İşlevsel Olmayan Çaydanlıklar	41
3. UYGULAMALAR	61
3. 1. Uygulama 1	61
3. 2. Uygulama 2	65
3. 3. Uygulama 3	68
3. 4. Uygulama 4	71
3. 5. Uygulama 5	74
3. 6. Uygulama 6	78
3. 7. Uygulama 7	82
3. 8. Uygulama 8	86
3.9. Uygulama 9	89
3. 10. Uygulama 10	93
4. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	96
4.1. Değerlendirme.....	96
4.2. Sonuç.....	97
KAYNAKÇA.....	98
GÖRSEL KAYNAKLAR.....	101

GÖRSEL TABLOSU

Görsel 1. Feldspat	20
Görsel 2. Kuvars	20
Görsel 3. Kil.....	20
Görsel 4. Çimdikleme Yöntemi.....	21
Görsel 5. Oyma İşlemi.....	21
Görsel 6. Ağız Kesme İşlemi	21
Görsel 7. Rötüşlama İşlemi	21
Görsel 8. Sucuk Yöntemi ile Tabak Yapımı	22
Görsel 9. Sucuk Yöntemi ile Yapılmış Bir Çalışma	23
Görsel 10. Sucuk Yöntemi	23
Görsel 11. Çamur Torna.....	24
Görsel 12. Merkezleme	25
Görsel 13. Çamur Islatma	25
Görsel 14. Üst Yüzey Düzeltme.....	25
Görsel 15. Ortasını Oyma ve Boyunu Uzatma.....	26
Görsel 16. Dışını Düzeltme.....	26
Görsel 17. Tornadan Çıkarma	26
Görsel 18. Tıraşlama	27
Görsel 19. Sır Ayağı Açma	27
Görsel 20. Eklemeli Seramikler	27
Görsel 21. Kalıba Basma	28
Görsel 22. Tap Tap Yöntemi.....	28
Görsel 23. Alçı Kalıp Döküm Tekniği	29
Görsel 24. Kalıptan Çıkarma.....	29
Görsel 25. Daldırma Yöntemi	31
Görsel 26. Akıtma Yöntemi	31
Görsel 27. Fırça İle Sürme Yöntemi	31
Görsel 28. Püskürtme Yöntemi	32
Görsel 29. Kurutma.....	33
Görsel 30. Fırınlama	33
Görsel 31. Yixing Çaydanlığı	34
Görsel 32. Yixing Çaydanlığı	35
Görsel 33. Çaydanlık, Osmanlı dönemi Kütahya Seramiği, 20.yüzyıl.	37
Görsel 34. İşlevsel Çaydanlık	39
Görsel 35. İşlevsel Çaydanlık	39
Görsel 36. İşlevsel Çaydanlık	40
Görsel 37. İşlevsel Çaydanlık, Ahmet Cüneyt Er, (20x 19x 23 cm).....	40
Görsel 38. Carol Mc Nicol, 1971-72, (17,7 cm).....	42
Görsel 39. Adrian Saxe, 1987 (13,97 cm).....	42
Görsel 40. Adrian Saxe, 1987, (13,97 cm).....	43
Görsel 41. Peter Shire, 1984 (10x 16 cm).....	44

Görsel 42. Hayvanlar Âlemi Tablosu.....	45
Görsel 43. Balık çaydanlık.....	46
Görsel 44. Balık çaydanlık.....	46
Görsel 45. Balık çaydanlık.....	46
Görsel 46. Balık çaydanlık.....	47
Görsel 47. Balık çaydanlık.....	47
Görsel 48. Balık çaydanlık.....	47
Görsel 49. Denizatı çaydanlık.....	47
Görsel 50. Denizatı çaydanlık.....	48
Görsel 51. Denizatı çaydanlık.....	48
Görsel 52. Kurbağa çaydanlık.....	49
Görsel 53. Kurbağa çaydanlık.....	49
Görsel 54. Kurbağa çaydanlık.....	49
Görsel 55. Kurbağa çaydanlık.....	50
Görsel 56. Kurbağa çaydanlık.....	50
Görsel 57. Kurbağa çaydanlık.....	50
Görsel 58. Yılan çaydanlık.....	51
Görsel 59. Kaplumbağa çaydanlık.....	51
Görsel 60. Timsah çaydanlık.....	51
Görsel 61. Kertenkele çaydanlık.....	52
Görsel 62. İguana çaydanlık.....	53
Görsel 63. İguana çaydanlık.....	53
Görsel 64. İguana çaydanlık.....	53
Görsel 65. Akrep çaydanlık.....	54
Görsel 66. Akrep çaydanlık.....	54
Görsel 67. Akrep çaydanlık.....	54
Görsel 68. Akrep çaydanlık.....	54
Görsel 69. Salyangoz çaydanlık.....	55
Görsel 70. Salyangoz çaydanlık.....	55
Görsel 71. Salyangoz çaydanlık.....	55
Görsel 72. Kuğu çaydanlık.....	56
Görsel 73. Kuğu çaydanlık.....	56
Görsel 74. Kuğu çaydanlık.....	56
Görsel 75. Kuş çaydanlık.....	57
Görsel 76. Baykuş çaydanlık.....	57
Görsel 77. Gergedan çaydanlık.....	58
Görsel 78. Gergedan çaydanlık.....	58
Görsel 79. Gergedan çaydanlık.....	58
Görsel 80. Fil çaydanlık.....	59
Görsel 81. Kirpi çaydanlık.....	59
Görsel 82. Kedi çaydanlık.....	59
Görsel 83. Kedi çaydanlık.....	59

Görsel 84. Zürafa çaydanlık.....	59
Görsel 85. İnek çaydanlık	60
Görsel 86. Balon Balığı Yapım Aşaması	62
Görsel 87. Balon Balığı Çaydanlık	64
Görsel 88. Denizati Uygulama.....	66
Görsel 89. Denizati Çaydanlık	67
Görsel 90. Kurbağa Uygulaması	69
Görsel 91. Kurbağa Çaydanlık	70
Görsel 92. İguana Uygulaması.....	72
Görsel 93. İguana Çaydanlık.....	73
Görsel 94. Salyangoz Uygulaması	75
Görsel 95. Salyangoz Çaydanlık.....	77
Görsel 96. Akrep Uygulaması.....	79
Görsel 97. Akrep Çaydanlık.....	81
Görsel 98. Salyangoz 2 Uygulaması	83
Görsel 99. Salyangoz 2 Çaydanlık.....	85
Görsel 100. Salyangoz 3 Uygulaması	87
Görsel 101. Salyangoz 3 Uygulaması	88
Görsel 102. Kuğu Uygulaması	90
Görsel 103. Kuğu Çaydanlık.....	92
Görsel 104. Gergedan Uygulama.....	94
Görsel 105. Gergedan Çaydanlık.....	95

TASARIM TABLOSU

Tasarım 1. Balon Balığının Kâğıt Üzerindeki Tasarımı	61
Tasarım 2. Denizatının Kâğıt Üzerindeki Tasarımı	65
Tasarım 3. Kurbağanın Kâğıt Üzerindeki Tasarımı	68
Tasarım 4. İguananın Kâğıt Üzerindeki Tasarımı	71
Tasarım 5. Salyangozun Kâğıt Üzerindeki Tasarımı	74
Tasarım 6. Akrep'in Kâğıt Üzerindeki Tasarımı	78
Tasarım 7. Salyangoz 2'nin Kâğıt Üzerindeki Tasarımı	82
Tasarım 8. Salyangoz 3'ün Kâğıt Üzerindeki Tasarımı	86
Tasarım 9. Kuğu'nun Kâğıt Üzerindeki Tasarımı	89
Tasarım 10. Gergedanın Kâğıt Üzerindeki Tasarımı	93

1.GİRİŞ

Geçmişten günümüze doğru bakıldığında seramik sanatında büyük gelişmelerin olduğu görülmektedir. İnsanların ihtiyaçlar doğrultusunda şekillenen kap kacak üretimi ile başlayan seramik sanatının gelişimi günümüzde kullanım amacı olan seramik ürünlerin yanında kullanım amacı olmayan seramiklerin varlığıyla birçok çeşitli ürün seramik malzeme ile yapılabilmektedir.

Seramiğin ileri boyutlara taşınmasındaki bir unsur olan çamur tornanın buluşu olmuştur. Çamur torna buluşu ve dekorlama ilerleyen zamanlarda seri üretim yapabilmek adına önemli bir gelişme sağlamıştır. Bu buluşu seramik bünye üzerini camsı bir yapının kaplaması olarak tanımlanan, günümüzde “sır” olarak tabir edilen gelişmenin bulunması olmuştur (Er, 2011: s.1). Günümüze bakıldığında sıran seramik dünyasına katılması ile birlikte süs eşyaları, yemek ve çay takımları gibi ürünler tasarlanarak üretilmeye başlamıştır.

Çaydanlık, binlerce yıl önce Çin kültürünün bir parçası olarak, bronz ve diğer metallerden yapılan seramik güğüm ve şarap kaplarından ilham alınarak yapılmıştır. En eski çaydanlık örneği bugün Çin'de Flagstaff House Museum of Teaware müzesinde bulunmaktadır. Bulunan örnek Yixing kilinden 1513 yılında Gongchun tarafından yapıldığı düşünülen çaydanlıktır (Er, 2015: s. 51-52).

Çaydanlık formunun üretimi çayın keşfi ile başlamaktadır. Çay, 17. yüzyıl sonlarında Çin'den Avrupa'ya lüks tüketim malı, baharat olarak ihraç edilmiştir. Çay bitkisi ile birlikte farklı malzemelerden çaydanlık formları yapılmıştır. Seramik ve porselen çaydanlıklar bu gelişimin en kaliteli örnekleri olarak gösterilebilir. Bu çaydanlıkların çoğunluğu mavi ve beyaz dekorlu olarak üretilmiştir (Öztürk, 2013: s.66-67).

1.1. Konunun Tanımı, Amacı ve Önemi

Çalışma, günümüz seramik sanatında görülen hayvan biçimli işlevsel olmayan çaydanlıkları konu almaktadır. Günümüz seramik sanatında görülen çaydanlık örnekleri arasında en göze çarpan formlar çeşitli hayvanların görünümlerinden oluşturulan örneklerdir. Konu hakkında bulunan örnekler gruplandırılarak (balıklar, kurbağalar, sürgüngenler, kuşlar, memeliler) görsel bir arşiv oluşturulacaktır. Elde edilen veriler doğrultusunda seramik malzeme kullanılarak yeni tasarımlar yapılması hedeflenmiştir.

Seramik sanatı birçok bölüm için ana kaynak görevi görmüştür. Seramik

malzemelerin ören yerlerinde bulunması arkeologlara ve sanat tarihçilerine görsel kaynak sağlayarak yerin tarihlendirmesinde büyük kolaylık sağlamaktadır. Kazılar sonucunda bulunan eserler o zamana tanıklık etmiş ve o zamanın kültürel mirasları olarak kayıtlara işlenmiştir (Er, 2011: s.9).

Çalışmada geçmişte yapılan simge biçimli seramik ürünleri incelenmiş, günümüze uyarlanmış örnekler araştırılmış ve kişisel uygulamaları yapılmıştır. Çalışmanın birinci bölümünde seramiğin tanımı ve seramik sanatında işlevsel simge biçim kavramının ne anlama geldiği anlatılacaktır.

İkinci bölümde ise işlevsel simge biçimli seramikler olarak adlandırdığımız ürünler ele alınarak biçimsel özelliklerine göre ayrıştırılmaya çalışılacaktır. Bu ayrıştırma yapılırken konuyu daraltmak kısıtlamak amacıyla sadece günümüz seramik sanatında kullanılan teknikler ve tasarımlar ele alınmaya çalışılacaktır.

Çalışmanın son bölümünde ise kişisel uygulamalara yer verilmiştir. Araştırmalar sonucunda elde edilen verilere dayanarak kişisel seramik uygulama ve yorumlama çalışmalarına yer verilecektir. Yapılan uygulamaların çıkış noktaları, detayları örnekler ile anlatılmaya çalışılacaktır.

Tezin amacı olan işlevsel olmayan çaydanlıklar birçok seramik sanatçısının da ele almış olduğu bir konudur. İşlevi olmayan çaydanlıklar sanatçının hayal gücünün en uç noktasına erişmesi, bir canlının en sade halinden en detaylı haline varana kadar seramiğe aktarabilmesi durumudur.

1.2. Yöntem

Tez çalışmasının sınırları belirlenirken günümüz seramik sanatında çaydanlık formu ile ilgili çalışmalar yapan ulusal ve uluslararası sanatçılar tezin ana araştırma alanına girmektedir. Bu konuda çalışmalar yapan çok fazla sanatçı olması sebebiyle konu daraltılarak hayvan biçimli çaydanlıklar yapan sanatçılar araştırılmıştır. Bu çerçevede dâhilinde ilk önce bu eserlerin bulunduğu koleksiyonlar ya da sanatçıların kişisel arşivleri tespit edilmiştir. Bununla ilgili görsel tüm kaynaklara ulaşılmış, bunlar taranarak ya da görselleri biriktirilerek bir arşiv oluşturulmuştur. Farklı tasarıma sahip olduğu düşünülen eserlerin görselleri tezin içerisine dâhil edilmiştir.

Çalışmanın bir diğer aşaması olan literatür taramasına tezin başlangıcından itibaren başlanılmış, ilgili literatürler içinde konuyla doğrudan ilişkili olan yayınlar tespit edilmiştir. Kaynakların tespiti ve toplanması esnasında bibliyografya kitapları, online

veritabanları (jstor, index islamicus vb.), kataloglar, tezler, sözlükler, ansiklopediler ve kütüphaneler taranmış, konu ile uzaktan ve yakından alakalı olarak tespit edilen kaynakların künyeleri ‘eser fişi’ halinde not edilmiş ve bu eserler temin edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen bilgiler ‘bilgi fişi’ halinde kaydedilmiştir.

Araştırma’nın uygulama aşamasında, yapmak istenen çaydanlık formları kâğıt üzerinde çizilmiştir. Uygun bulunan hayvanların kâğıt üzerinde çizimleri büyütülerek detaylandırılmış, renklendirilmiş, seramik bünyede nasıl görünmesi gerektiği burada en son hali almıştır. Kâğıt üzerinde yapılan çalışmalar danışmanlar ile paylaşılmış, tasarımlar üzerinde fikir alışverişi yapılmıştır. Eskiz çalışmaları sonrasında seramik çamuruyla birebir elle şekillendirme aşamasına geçilmiştir. Şekillendirme aşamasının her bir eserin yapım aşaması tek tek fotoğraflanmış, açıklamalı bir şekilde anlatımı yapılmıştır. Elle şekillendirme işlemleri bittikten sonra kurutma ve fırınlama aşamaları gerçekleştirilmiştir. Seramik çamuru ile yapılmış olan eserler 1200-1300 C derece sıcaklıklarda ilk pişirim olan bisküvi pişirimi gerçekleşmiştir. Bisküvi pişirimi sonrasında elde edilen eserler artistik sırlar ile sırlanarak ikinci pişirim yani sır pişirimi için tekrar 1200-1300 C derecelik sıcaklıklarda fırınlanmıştır. Fırınlama işlemi biten eserler dışarıdan materyaller ile desteklenerek tasarımları tamamlanmıştır. Montaj aşamasının ardından eserlerin farklı açılardan görselleri fotoğraflanmıştır. Yapım aşamasından son haline kadar her bir eserin görseli tezde yer almaktadır.

1.3. Ana Kaynaklar

Günümüzde üretilen hayvansal çaydanlık formları ile ilgili kapsamlı ve doğrudan bir araştırmanın bulunmadığı literatür taraması sırasında anlaşılmıştır. Buna bağlı olarak öncelikle çaydanlık konusu ile ilişkili yayınlar incelenmiştir. Bu yayınlar okunarak bilgi fişlerine ilgili kısımlarda kayıtlar yapılmıştır. Bununla birlikte, en erken tarihli yayınlardan başlayarak günümüze doğru yapılmış olan konu ile ilgili çalışmalar bu bölümde anlatılmaktadır.

“*Teapots Transformed Exploration of an Object*” adlı kitap 2000 yılında Dawn Barker editörlüğünde tasarlanmış konu ile alakalı önemli bir kaynaktır. Kitapta hayvansal çaydanlıklar bulunmakla birlikte diğer birçok çaydanlık çeşidinin görselleri mevcuttur. İlginç çaydanlık örnekleri incelenmiş olup görsel kaynak olarak kullanılmıştır

“*The Eccentric Teapot*” adlı kitap 1989 yılında Constance Herndon editörlüğünde tasarlanmış önemli bir kaynaktır. Kitapta hayvansal çaydanlıklar bulunmakla birlikte diğer birçok çaydanlık çeşidinin görselleri mevcuttur. Ayrıca çaydanlık ile ilgili yazılı kaynak olup aynı zamanda görsel bir kaynak niteliğindedir. Bu kitaptan ilgili alanla alakalı görsellerden kişisel uygulamalar için fikir edinilmiştir

“*500 Teapots Contemporary Explorations of a Timeless Design*” adlı kitap 2002 yılında Suzanne Tourtillott editörlüğünde tasarlanmış çaydanlık konusunda önemli bir kaynaktır. Kitapta hayvansal çaydanlıklar bulunmakla birlikte diğer birçok çaydanlık çeşidinin görselleri mevcuttur. Ancak konumuz olan hayvansal çaydanlık konusu kısıtlı kalmıştır. Ayrıca çaydanlık ile ilgili yazılı bir kaynak olmayıp görsel bir kaynak niteliğindedir. Bu kitaptan ilgili alanla alakalı görsellerden faydalanılmıştır.

“*Yixing Pottery The World of Chinese Tea Culture*” adlı kitap 2004 yılında Pan Chunfang yazar eşliğinde tasarlanmış önemli bir kaynaktır. Kitapta çay ile ilgili hikâyelerden bahsetmektedir ve tez için Yixing çaydanlıkları hakkında bilgi edinilmiş, görsel örneklerden yararlanılmıştır.

Seramikte İşlevsel Simge Biçimlerin Araştırılması ve Plastik Biçim Olarak Çömlekçi Çarkında Üretilmesi adlı tez 2011 yılında Ahmet Cüneyt Er tarafından yazılmış seramikte işlevsel olan ve işlevsel olmayan çaydanlık biçimler konusunda önemli bir kaynaktır. Tezde işlevsel olan ve işlevsel olmayan hayvan biçimli simgeler olmakla birlikte araştırmanın görsel ve yazı kısmında kaynak niteliğindedir. Bu tezden araştırmayla ilgili görsellerden kişisel uygulamalar için fikir edinilmiştir.

2. SERAMİĞİN TANIMI VE SERAMİK SANATINDA ÇAYDANLIK FORMU

2.1. Seramiğin Tanımı

Yunancası “*Keramos*” Fransızca “*Ceramique*” Almancası “*Keramik*” İngilizcesi “*Ceramic*” olarak bilinen seramik kelimesi, kuvars, feldspat, kaolin ve killerden çeşitli oranlarda yapılan karışımla meydana geldikten sonra ısı işlem görmesi sonucunda oluşmaktadır (Şahin, 1983: s. 30). Seramik; “*Teknik açıdan, nesnenin biçimlendirilmesinde plastikiği (yoğrula bilirlilik) sağlayan kil ile fırınlama sırasında parçanın kırılmasını ya da çatlamasını önleyen kuvars ve bu ikisini bağlayan eritici feldspat karışımından oluşan hamurla yapılan nesnelere*” olarak da tanımlanabilmektedir (Anılanmert-Rona, 2008: s.1386).

Seramiğin en eski örneklerine Mezopotamya topraklarında rastlandığı bilinmektedir. Elle şekillendirilmiş ve üzeri çizilerek desenler verilmiş seramikler ise ilk olarak Orta Taş (Mezolitik) Çağı’nda görülmüştür. Seramiğin üretilmeye başlaması, insanların yerleşik bir düzene geçerek, toprak ile ilgilenmeye başlaması sonucunda olmuştur (Turani, 2006: s.125).

Seramik çeşitleri:

A- Kaba seramikler: Tane iriliği 0,1- 0,2 mm’den büyük %2 den fazla poroziteli.

(Su emme)

- 1) Antik keramikler.
- 2) Terrakotolar.
- 3) Testici ve çömlekçi mamulleri.
- 4) Sırlı tuğlalar.
- 5) Kaba hamurlu çini (ak çini) ve keramikler.

B- İnce seramikler: Tane iriliği 0,1- 0,2’den küçük %2 den az poroziteli.

- 1) Pekişmiş çini.
- 2) Fayans.
- 3) Yumuşak porselen.
- 4) Sert porselen (Şahin, 1983: s. 30-31).

Seramiğin yapımı birtakım aşamalar gerektirmektedir. Bunlar şu şekilde sıralanmaktadır:

Çamur Hazırlanışı; Kuvars, kil, feldspat ve benzeri seramik hammaddelerinin uygun

oran ve koşullarda bir araya getirilmesi halinde oluşturulur. Seramik çamurunu hazırlayan kişinin seramiğin teknoloji bilgisine ve seramik malzeme bilgisine hâkim olması gerekmektedir. Seramik bünye üzerinde kullanılacak bu malzemelerin ısıl işlem tepkimeleri ve karışım içindeki tepkimeleri göz önünde bulundurularak yapılması gereken bir işlemdir. Seramik amurları pişme derecesi ve pişme esnasında oluşan renk denemeleri yapılmış seramik hammaddelerinin bir araya getirilmesi ile hazırlanmıştır (Er, 2011: s. 3).

Görsel 1. Feldspat

Görsel 2. Kuvars

Görsel 3. Kil

şekillendirme; Seramik sanatında her sanatçının zaman içerisinde belirli bir tarzı oluşmaktadır. Seramik sanatında genel olarak beş çeşit şekillendirme tekniği vardır. Seramik ile uğraşan sanatçılar bu beş teknik arasında tercih ettikleri tarzlarına en uygun tekniği seçerek çalışmalar yapmaktadırlar (Er: 2011: s.20). Bu tekniklerin arasında en eski teknik serbest şekillendirme dir. imdikleme yöntemi olarak da bilinmektedir.

Çimdikleme yöntemi; seramik çamurunu parçalar halinde birleştirip başka bir aparat kullanmadan el ile eğip bükerek, oyma yapılarak ve sıkıştırılarak yapılan işlemdir. Bu işlemde önemli olan unsurlardan biri yapılan ürünün et kalınlığının eşit olması gerekmektedir. Her tarafının eşit olması kurutma aşamasında olabilecek sıkıntıların önüne geçilmesi açısından önemlidir. Çimdikleme yöntemi diğer açıdan dokunsal hislerle de ilgisi vardır. Bir ürün yaparken gözlemden çok parmaklar yardımı ile hissederek incelik kalınlık oranlarına dikkat edilmesi ve bunların eşit bir şekilde verilmesi gerekmektedir. Bu işlemi başarıyla gerçekleştirdikten sonra estetik açıdan eşit kalınlıkta bir seramik elde edilecektir (Frigola, 2006: s. 30-31).

Görsel 4. Çimdikleme Yöntemi

Görsel 5. Oyma İşlemi

Görsel 6. Ağız Kesme İşlemi

Görsel 7. Rötüflama İşlemi

Sucuk yöntemi (Fital yöntemi); öncelikle pürüzsüz sucuklar elde edebilmek için çamur su yardımı ile elde yoğrulur. Daha sonra düz bir yüzeyde seramik çamurundan uzun sucuklar yapılır. Sucukların çatlak ve kırılğan olmaması için çamurun yumuşaklık kıvamını tutturmak önemli unsurlardan biridir. Her bir sucuğun üst yüzeyine bıçak veya

sistire ile çeltikler atıldıktan sonra balçık sürülür, yapılan diğer bir sucuk alınarak balçık süsülen sucuğun üzerine yerleştirilir. Yerleştirilen sucuk diğer sucuğun üzerine denk gelecek şekilde ayarlanması yapılacak olan tasarımın düzgün olması için önemlidir. Bu işlem kişinin objesini istediği uzunluğa ulaşana kadar devam ettirilebilir. İstenilen uzunluğa ulaşıldıktan sonra isteğe bağlı dış görüntüsündeki boğumlar bırakılabilir. Eğer düzeltme işlemi yapılacak pürüzsüz yüzey elde etmek isteniyorsa objenin dış yüzeyi başka bir materyal ile rötuşlanmalıdır (Topak, 2009: s.21-22). Sucuk yöntemi ile dik objeler dışında yatay objeler de elde edilebilir. Örneğin spiral şekilde sucukların kıvrılması ile elde edilen bir alçı tabaka üzerine yapılan sucuğu diğer sucukla birleştirerek yan yana gelecek şekilde yerleştirilir. Bu yöntemle geniş ağızlı tabaklar da yapılabilir.

Görsel 8. Sucuk Yöntemi ile Tabak Yapımı

Görsel 9. Sucuk Yöntemi ile Yapılmış Bir Çalışma

Görsel 10. Sucuk Yöntemi

Çamur tornada şekillendirme; ayak veya el kuvvetiyle döndürülen bir çark üzerinde şekillendirme yöntemidir. Eski zamanlarda çamur tornası manüel yani insan kuvveti ile döndürülürken günümüzde elektrikli tornalar üretilerek seramik sanatçıların işini kolaylaştırmıştır (Güngör, 1988: s. 51-57).

“Seramik sanatında bir dönüm noktası olarak nitelendirilen seramik tornaların kullanımıyla seramik üretimi hız kazanmış ve üretilen ürünlerin kalitesi artmıştır. Bu

artış ve gelişim uzun bir sürece yayılmaktadır. Bu süreçte tornanın gelişimi teknik ve teknolojik olanaklardan beslenmiş ve seramik tornaları daha işlevsel daha yaygın bir kullanım alanı bulmuştur” (Çobanlı-Canbolat, 2014: s. 156).

Çamur torna işlemi seramik çamurunu çarkın tam merkez noktasına getirerek dönmekte olan çark üzerinde merkeze getirmektir. Daha önceden yoğrulmuş çamur birkaç defa çamur torna üzerinde sıkıştırılarak yukarı ve aşağı olmak üzere tekrar yoğurma işlemi görmektedir. Böylece içerisinde oluşma olasılığı olan hava kabarcıklarını en aza indirgemiş oluruz. Hava kabarcıkları fırında pişirim sırasında genleşme nedeni ile patlamalara ve yüzeyde çatlaklar oluşturmaya sebep olabilir. Bu nedenle yoğurma işlemi önemlidir. Daha sonra el kuvveti ile baskı uygulayarak sıkıştırılıp genişletilerek dönmekte olan seramik çamuruna şekil vermeye çalışılır. Şekil verebilmek için torna üzerinde merkezlenen çamuru başparmaklar ile tam orta noktasından aşağı doğru delinir. Daha sonra çamurun ağız çapı genişletilir. Parmakların paralel gitmesi ile bir el içerde diğeri destek ve denge amaçlı dışarıda olmaktadır. İçerde bulunan el dışa baskı uygulayarak tabandaki fazla çamuru yukarı taşır böylelikle objenin hem boyu uzamaktadır hem de ince ve estetik hale gelmektedir. (Köpüklü, 2019: s. 248-249).

Görsel 11. Çamur Torna

Görsel 12. Merkezleme

Görsel 13. Çamur Islatma

Görsel 14. Üst Yüzey Düzeltme

Görsel 15. Ortasını Oyma ve Boyunu Uzatma

Şekil verilirken seramik malzemelerinden olan torna aletleri de kullanılmaktadır. Bu malzemeler tornadaki çamurun hem fazlalığını almaya yarar hem de yüzeydeki pürüzleri gidermektedir.

Çamur tornada son olarak ürün şekli oluşturulduktan sonra bir sünger yardımı ile dış yüzey üzerinden geçilir ve bir misina yardımıyla tornadan kesilip çıkartılır. Ürün çıktıktan sonra deri sertliğine ulaştığında tıraşlaması ve sır ayağı açma işlemi gerçekleştirilir ve eklemeleri (kulp, ülük vs.) yapılır. Çağdaş seramik sanatında seramik sanatçılarınin sıkça kullandığı bir şekillendirme yöntemidir.

Görsel 16. Dışını Düzeltme

Görsel 17. Tornadan Çıkarma

Görsel 18. Tıraşlama

Görsel 19. Sır Ayağı Açma

Görsel 20. Eklemeli Seramikler

Kalıba basma tekniği ile şekillendirme; herhangi bir çamur ile şekillendirilmiş ürünün alçı hazırlanarak kalıbı alındıktan sonra belirli bir et kalınlığı olacak şekilde çamuru alçı içerisine sıvama yapıp dikkatli bir şekilde deformeye uğramadan çıkarma yöntemidir. Bu tekniğin bir diğer bilenen adı da tap tap yöntemi olarak da bilinir.

Görsel 21. Kalıba Basma

Görsel 22. Tap Tap Yöntemi

Kalıp yöntemi ile şekillendirme; döküm kalıpları, belirli bir su emme oranına sahip alçılardan üretilen, sıvı döküm çamurunun kalıp içerisine doldurularak çamurun belirli bir et kalınlığı alması esasına dayanan kalıplardır. Tek parçalı, iki parçalı çok parçalı kalıp türleriyle uygulamak mümkündür. Döküm kalıplarında tercih edilen minimum

parça sayısına sahip kalıplardır. Çünkü döküm sonrasında kalıp parçalarının birleşim yerlerinden oluşacak izler ne kadar az olursa rötuş işlemi de o kadar kısa olacaktır (Olca-Yüksel 2020: s. 223).

Görsel 23. Alçı Kalıp Döküm Tekniği

Görsel 24. Kalıptan Çıkarma

Kurutma; bir ürünün tüm dekorlama, rötuş işlemleri tamamlandıktan sonra hava koşullarına uygun bir ortamda içerisindeki su miktarının en aza indirgenmesini sağlama yöntemidir. Eğer ürün hızlı kurutmaya alınırsa deforme ve çatlaklar oluşması mümkündür. Kurutma süre zarfını aceleye getirmemek gerekir. Bu nedenle sağlıklı bir şekilde aşamalar halinde yapılması daha uygundur. Örneğin aşamalı ve büyük bir seramik bünye çalışılıyorsa genellikle ürünün üst kısmını inşa etmeye devam ederken, dip kısmının ağırlığı taşıyacak kadar sertleşmesi gerekmektedir. Bunu yapmak için,

parça üzerinde çalışmaya ne kadar sürede döneceğinize bağlı olarak birkaç seçeneğiniz vardır.

Çalışma sürerken: Üst kısımları, nemli kâğıt havlularla ya da poşet ile örtülür. Parçanın geri kalanı açık bırakılır. Kâğıt havlular kurduğunda, alt bölgenin devam edebilmeniz için yeterince sert olup olmadığını kontrol edebilirsiniz.

Çalışmaya kısa süre ara verilerek: Parçayı gevşek bir şekilde poşetle örtülür ve alt alanın havaya maruz kalmasına izin verilir. Her saat başı parçanın sertliği kontrol edilir.

Çalışmaya ertesi gün devam edilecekse: Üst kısımları çok nemli kâğıt havlularla örtülür, ardından tüm parçayı poşet ile gevşek bir şekilde kaplanır.

Kurutması uzun süren parçalarda, basit bir plastik örtü, kademeli kurutmaya olanak verir ve hava akımına maruz kalındığında oluşan eşit olmayan kurumaya karşı koruma sağlar. Ancak, çamurun kurutulmasından kaynaklanan nem, plastik örtülerin üstünde yoğunlaşma eğilimi gösterir, genellikle hassas birleşimleri ve ayrıntıları aşırı ıslatır. Yoğuşmayı emmesi için çamur ve plastik örtü arasına bir bez parçası, gazete kâğıdı ya da kâğıt havlu koymak iyi bir fikirdir. Bunlar ıslandıkça kuru olanlarla değiştirilmesi, düzenli olarak kademeli kurumaya izin verir ve düzensiz kurumaya neden olan hava akımına maruz kalmayı önler.¹

Fırınlama; fırınlama işlemi iki aşamada oluşmaktadır. İlk olarak bisküvi pişirimi olarak adlandırdığımız pişirim gerçekleşmektedir. Bu pişirim gerçekleşebilmesi için ürünün kurutma aşamasının tamamlanmış olması gerekmektedir. Daha sonra ikinci pişirim yani sır pişirimidir.

Sırlama Yöntemi kendi içerisinde 4'e ayrılmaktadır. Bunlar;

Daldırma

Akıtma

Fırça ile Sürüm

Püskürtme

Daldırma Yöntemi, pişmiş seramik bisküvisini daha önceden hazırlanmış olan derin bir kap içerisine seramiğin materyallerinden olan sır maşası yardımıyla daldırılarak yapılan bir yöntemdir. Sır maşasının kullanmanın amacı ise seramik bünye üzerinde parmak izlerinin en aza indirgenebilmesi için kullanılmaktadır.

¹ <https://hanterra.com/etik/> Erişim tarihi: 22.10.2022

Görsel 25. Daldırma Yöntemi

Akıtma Yöntemi, pişmiş seramik bisküvisini en az temas edilebilecek bir yerinden tutarak derin bir kabın üzerinde daha önceden hazırlanmış sıırı bisküvi obje üzerine dökme yöntemidir.²

Görsel 26. Akıtma Yöntemi

Fırça ile Sürüm Yöntemi, pişmiş seramik bisküvi elde veya metal turnet üzerinde kalın, ince fırçalar yardımıyla bünyeye sürülerek yapılan bir işlemdir.

Görsel 27. Fırça İle Sürme Yöntemi

² <https://seramiksanat.com/sirlama-ipuclari/> Erişim tarihi: 22.10.2022

Püskürtme Yöntemi, pişmiş seramik bisküviyi metal turnet üzerinde döndürerek veya elde tutarak bir kompresör ve sprey tabancası yardımıyla yapılan sırlama yöntemidir.

Görsel 28. Püskürtme Yöntemi

Seramik hammaddelerinin uygun bir şekilde hazırlanarak seramik bünye 'ye uygulanması sonucunda tekrar pişirilme işlemidir. Pişirim gerçekleşirken ısının artması ile seramik ürün üzerinde sır bünyeye özdeşleşir ve camsı, parlak bir yapı elde etmemizi sağlar. Günümüz seramik sanatçıları sıklıkla rastlanan genellikle elektrikli veya gazla çalışan fırınlar kullanıldığını görürüz. Birçok farklı pişirme yöntemi vardır. Bu farklı yöntemler seramik bünye üzerindeki etkilerinin de değişmesine sebep olur. Örnek vermek gerekirse Uzak Doğuda odun ateşi kullanılarak ve günlerce süren pişirimler gerçekleşmektedir. Yine birçok sanatçının' da tercih ettiği pişirim tekniği olan Raku pişirimi. Pişirim gerçekleşmesi sonucunda çamurda görülen hacimsel değişikliğin yanı sıra farklı renk değişimleri de oluşmaktadır. (Er, 2011: s. 4).

Görsel 29. Kurutma

Görsel 30. Fırınlama

2.2. Seramik Sanatında Çaydanlık

Çaydanlık sözcüğünün sözlük anlamı “*çaydanlık içinde çay pişirilen kap*” olarak tanımlanmaktadır.³ Çay, Avrupa’ya 17.yüzyılda hastalıkları iyileştirmek amacıyla getirilmiş olduğu bilinmektedir. Yüzyıl bitiminde her gün tüketilen bir içecek haline gelmiş, ilk çaydanlıklarda o zamanlar yapıldığı varsayılmaktadır. Bu çaydanlıklar metal ve çay takımının bir parçası haline gelmiştir. Daha sonra 18. yüzyılla birlikte çaydanlıklar porselen ve seramikten yapılmaya başlanmıştır (Larousse, 2017: s. 160).

Japonya’da, Çin’de ya da İngiltere’de çay seremonisinin en mühim estetik unsurlarından biri çayın sunuluşunda kullanılan kapların seçimidir. Çin’de en başından

³ <https://sozluk.gov.tr/> Erişim tarihi: 05.04.2023

beri çayın rengini, farklı renklerde dışa vuran renkli killerden meydana getirilen ya da renkli sırlama yapılan seramik kaplar ön plana çıkmıştır. 1510'lu yıllardan itibaren Çin'in Yixing bölgesinde sanatsal kıymeti çok yüksek olan çaydanlıklar üreilmeye başlanmıştır. Yixing bölgesinde killerin farklı renklerle pürüzsüz yüzeyler sunuyordu. Kilin gözeneksiz bir yapıda, renkli pişme özelliğinden dolayı birçok sanatçı eserlerini sırlamadı. Bu civarda önceleri elde şekillendirilen çaydanlıklar, artan istekler üstüne tornada şekillendirildi; 18.yy. da ise kalıp yöntemiyle üretime geçilmiştir. Son iki yöntemde emzik ve kulp gibi elemanları ve süsleme öğeleri, elde şekillendirme yöntemiyle oluşturuldu. 1580 adet çaydanlığın elle modellenmesini ve ardından bir torna üzerinde istenilen şekle getirilmesini içeren yeni bir teknik ortaya çıkmıştır. Ancak 18. Yüzyıla geldiğinde çaydanlıklar o kadar popüler hale gelmiştir ki üretimi arttırmak için yeni yöntemlerin benimsenmesi gerekmiştir. Çömlekçiler, çaydanlıkları kesit kalıplarda dökmeye, parçaları birleştirmeye ve formları elle tamamlamaya başlamışlardır. Bugün hala Yixing üretiminde kullanılan bir tekniktir (Er, 2015: s.52).

Görsel 31. Yixing Çaydanlığı

Görsel 32. Yixing Çaydanlığı

Yixing çaydanlıklarının zarafetine ve sofistike tasarımın rağmen, imparatorluk sarayı için sadece sırlı porselenin yeterince yüksek kalitede olduğu düşünülmektedir. Bunun yerine Yixing ürünleri, 18. yüzyıl sonlarında tasarım ve üretimlerine katılmaya başlayan bilginleri ve şairleri cezp etmiştir. Yixing çaydanlığının evriminde entelektüellerin rolü karmaşık ve büyüleyicidir. Bazı şairler ve yazarlar, çaydanlıkların üzerine şiirler yazmışlardır (Clark, 1989: s. 52).

Seramik çaydanlıkların ilk örnekleri Çin'in Yixing kentinde görülmüştür. Yixing kenti Çin'in Jiangsu eyaletinde, Taihu gölü kıyısında yer alan, seramikleriyle ünlü bir kenttir. Yixing kentinde yaklaşık 5000 yıldır seramik üretimi yapılmaktadır ve seramik üretimi günümüzde de sürmektedir. Doğal kil, şehrin güneydoğusundaki tepelerden sağlanmaktadır. "Zisha" olarak adlandırılan bu seramik bünye, zinterleştiği için sırsız olarak kullanılır. Özellikle çaydanlık üretiminde kullanılan bu kil, İngilizce "purple clay" olarak adlandırılmıştır. Bu kil, çaydanlıkların yanı sıra çeşitli şişe formları, vazo, sanatsal obje ve heykel yapımında da kullanılmaktadır. Zisha kili mükemmel bir plastikliğe sahiptir. Şekillendirme esnasında aletlere ve ele yapışmaz, ancak parçaların

birbirine yapışma gücü yüksektir. Küçülme oranı azdır. Fırınlama sonrası toplam küçülmesi % 10 civarındadır (Pan, 2004: s. 41).

Çin kültürüne ait bir efsanede, Yixing’de seramiğin nasıl ortaya çıktığı ile ilgili bilgiler bulunmaktadır:

“Chou-Kao’l (Wan- Li dönemi, 1573-1619) tarafından kaydedilmiş bu efsaneye göre, Yixing kentinde yabancı bir rahip ortaya çıkar, ‘onur ve servet satılık’ diye bağırmaya başlar. Köylüler ona güldüğünde de karşılık verir ‘onuru satın almak istemiyorsanız, servete ne dersiniz?’ der. Bunun üzerine köyün ileri gelenlerini tepelerdeki bir mağaraya götürür ve toprağı kazdıklarında beş farklı renkte parlak kil bulurlar. Yixing çamurunun bulunması şüphesiz bu efsaneye bağlı değildir, neolitik çağdan beri bilinip üretim yapılmakta olan bu merkez ve bu kil, seramik dünyasını etkilemiş ve her dönemde esin kaynağı olmuştur. Yixing’in en önemli özelliği, ilk çaydanlıkların üretim yeri olmasıdır.” (Clark, 2001: s. 14).

16.yy. sonlarında Çin’de çaydanlık formlarında işlevselliğin yanı sıra farklı hayvan ve bitki motifleri kullanılarak yeni anlamlar yüklenmiştir. Böylelikle çaydanlıklar çay servislerinde kullanılan araçlar olmaktan çıkarak felsefeyi ve düşünceyi yansıtan iletişim objeleri haline gelmişlerdir (Er, 2015: s. 51).

Avrupa’da çaydanlık tasarımları, 17. yüzyılda Çin ile yapılan çay ticareti ile aynı dönemde başlamıştır. Çayın hem kendisi hem de porselenleri batıda oldukça değer bulmuştur. Kıtalararası bu ticaretin artması, aynı zamanda, kültürlerarası bir etkileşime de yol açmıştır. Bu sayede batılı desenler, Çin porselenlerine ve çaydanlıklarına, Asyalı desenler de örneğin ‘mavi söğüt’ deseni, Avrupa seramiklerine yansımıştır. Avrupa’da çaydanlık tasarımlarını en çok etkileyen Çin’in Yixing tasarımları olmuştur. İlk Yixing çaydanlığının, 1600’lü yıllarda, Çin’den İngiltere’ye geldiği bilinmektedir. Bu doğal tasarımlar, İngiltere’de pek çok seramik ustasını etkilemiştir. Bu seramikçilerin içinde Josiah Wedgwood da yer almıştır (Ferrin, 2000: s. 10).

Türk seramik sanatında çay terimi ilk olarak 17. yüzyılda Osmanlı döneminde görülmektedir. Evliya Çelebi’nin Seyahatnamesinde geçen ilk çay kelimesinin yaralı bir içecek olduğundan bahsedilmektedir. Çay ile ilgili bir diğer kaynak Mehmet İzzet Efendi tarafından yazılan “Çay Risalesi” olarak geçmektedir. 1898 yılında yazılmış olan

bu risale çay hakkında tüm bilgileri bir arada barındıran bir kaynak olması bakımından önemlidir (ztrk, 2013: s. 66).

Görsel 33. aydanlık, Osmanlı dönemi Kütahya Seramiği, 20.yüzyıl.

Türk ay kültürünün ayrılmaz bir parçası olan çaydanlık, çay hazırlamada, pişirmede kullanılan genelde iki parçalı ve metalden yapılma, bazen demliği porselen olan pişirme gerecidir. Geleneksel Türk aydanlığı alt kısmı daha büyük olacak Şekilde iki parçalıdır. Her iki parçanın üzerinde geniş bir ağız ve bu ağzı örtmeye yarayan bir kapak bulunur. Suyun ay servisi yapılırken bardaklara doldurulması için gövdede el ve bardak arasında en uygun aı ile dökülmesini sağlayacak Şekilde dar ağızlı ibrik kısmı vardır. Çaydanlığın bir özelliği, demlikte çay demlenirken aydanlıkta kaynayan suyun demliği sıcak tutmasıdır. Bununla beraber yoğun dem, çaydanlığın içindeki kaynar su eklenerek açılmaktadır (Güneş, 2012: s.204-241).

2.2.1. İŞlevsel aydanlıklar

Türk Dil Kurumu sözlüğünde iŐlev kelimesi; '*Bir nesne veya bir kimsenin gördüğü iş, iş görme yetisi, görev, fonksiyon*' olarak tanımlamaktadır (Türk Dil Kurumu, 2023). İŐlev kelimesinin diğer bir adı fonksiyon olarak bilinmektedir ve en basit tanımı ile ortaya konan ürünün bir amaca hizmet etmesi anlamına gelmektedir (Batu-Negir, 2022: s.170). Neolitik ağdan bu yana üretilen seramikler Endüstri devrimine kadar çoğunlukla temel ihtiyaçları gidermek için yapılmıştır. Endüstri devriminden sonra teknolojinin geliŐmesiyle birbirinin seramik sanatında da seri bir üretim söz konusu olmuştur. Aynı sı eserden yüz ya da bin tane üretilerek piyasaya daęıtılmıŐtır. İŐte bu aşama ile birlikte seri

olarak üretilebilen seramik formlar çoğunlukla işlevsel amaçlar için tasarlanmış ve üretilmiştir (Karadeniz, 2022: s. 28).

Seramik formlar insanların günlük ihtiyaçlarını karşılayabilmek amacıyla yapılmışlardır. Bu formlar arasında en eski örnekler çanak, çömlek, testi, bardak gibi isimler ile tabir edilen klasik seramik biçimleridir. Yapılan bu formların temel amacı sıvı ya da katı bir maddeyi taşımak, depolamak, pişirmek, servis etmek gibi günlük ihtiyaçlar esnasında ortaya çıkan ve gereksinimler sonucunda üretilen seramiklerdir (Er-Çizer, 2013: s.75).

Bir tasarım yaparken sanatçı genellikle doğadan ilham almaktadır. Doğada bulunan simgeler, hayal dünyası ile birleşerek Türk grafik sanatında önemli bir isim olan Sait Maden “*Simgeler*” adlı kitabında simge kavramı üzerine şunları yazmıştır:

“İnsan yazıyı bulmadan önce simgeyi buldu. Suyu, ağacı, yıldızı, bulutu nasıl bir simgeyle anlatabileceğini düşündü. Tasarladı bunun biçimini, çağlar boyunca uyguladı. Sonra da yazıya dönüştürdü. Bir örnek: Öküz insanın evcilleştirdiği en güçlü yaratıklardan biridir. Gücü anlatmak için öküz başının biçimini kullandı, üçgenimsi bir biçimi. Akadca “Alp” Akdeniz yöresindeki toplumların hepsinde ortak bir sözcük: öküz. Fenikeliler aldı bu üçgeni “alf” dedi, İbrani aldı “alef” dedi, Arap aldı “elif” dedi. Öküzün ya da gücün simgesi olan üçgen zamanla “A” harfine dönüştü.”

İşlevi olan çaydanlıklar, içerisinden çay, bitki çayları vb. içeceklerin içilebildiği çaydanlıklardır. Üç ana hattan oluşan bu çaydanlıklar, gövde, kulp ve emzik kısımlarından oluşmaktadır. Emzik kısmı çayın geçtiği bardağa taşmadan dökülmesine yarayan bölümdür. Gövde kısmı çayın demlendiği alandır. Son olarak kulp kısmı ise çaydanlığı rahatça kavrayıp tutulmasını sağlayan bölgedir. İşlevsel çaydanlıklar endüstriyel ürün olarak geçmektedir. Endüstriyel ürünlerin özellikleri seri üretim olmasıdır. Kalıp döküm veya çamur torna çarkında şekillendirme olarak hızlı üretim olarak da adlandırılmıştır (Er, 2015: s. 52).

Görsel 34. İşlevsel Çaydanlık

Görsel 35. İşlevsel Çaydanlık

Görsel 36. İşlevsel Çaydanlık

Görsel 37. İşlevsel Çaydanlık, Ahmet Cüneyt Er, (20x 19x 23 cm)

İşlevsel olan çaydanlıkların günümüzde bakıldığında çokça örnekleri görülmektedir. Seramik sanatçılarının hayal güçlerine dayanarak endüstriyel açıdan

kullanımı rahat, estetik çaydanlıklar elde edilmektedir. Tabii işlevsel çaydanlık denildiği için kullanıma uygun olması açısından tasarım esnasında bu amaca göre tasarım yapılması gerektiği için sanatçıya kısıtlı bir imkân verebilir (Yüksel, 2018 s. 1249).

2.2.2. İşlevsel Olmayan Çaydanlıklar

İşlevsel olmayan seramik formlar tüm şekillendirme yöntemleriyle şekillendirilebilen genellikle işlevselliği bulunmayan, seri üretimi olmayan, toplumun kültür düzeyini, dinsel inancını, duyarlılığını ve davranışlarını kısaca güncel yaşamlarını yansıtan seramik malzemenin bütün olanaklarını kullanarak bugünkü kavramıyla özgün ve estetik yaratıcılığı ifade biçimi olarak tanımlanmaktadır (Yardımcı-Alkan, 2021: s. 59). İşlevsel olmayıp seramikler daha çok bulunduğu yere göre, örneğin; iş yerinde, evde, bahçede, alışveriş merkezlerinde, buna benzer iç ve dış mekânlarda görsel sergileme amaçlı yapılmış eserlerdir (Karadeniz, 2022: s.43). İşlevsel olmayan çaydanlıklar bir kullanım amacı olmak zorunda olmayan, süs objesi olarak da kullanılabilen eserlerdir. Bu çaydanlıkların emziği, kuplu ya da kapağı olmak zorunda değildir. Burada sanatçının tamamen hayal gücüne dayanarak üretilmiş, tasarlanmış canlı veya cansız varlıklardan esinlenerek, soyutlamalar deformeler yapılarak sadeleştirilmiş ortaya çıkartılan çaydanlıklardır (Yardımcı, 1993: s. 4).

Seramiğin geleneksel, dekoratif ve işlevsel üretim mantığını dışlayan Picasso, Matisse ve Miro malzemenin bireysel, estetik, biçimsel ve düşünsel yorumlarını ortaya koymada, sanatçıya sağladığı ifade imkânlarını görmüş ve ortaya koydukları “*Modern Seramik Sanatı*” örnekleriyle seramiğin bu ayrıcalıklarını göstermişlerdir. Bu yaklaşıma dayanarak yapılan seramik uygulamalarında seramik görsel plastik sanat olarak modern boyutuyla biçimlenirken, yeni anlatım diline kavuşup, seramik artık sanatsal bir ifade aracı olmaktadır (Okumuş, 2013: s. 7).

Günümüzde işlevsel olmayan çaydanlık genellikle sanatsal değeri olmasının yanı sıra bir olayı anlatabilmek ya da olumlu-olumsuz bir durumu vurgulayabilmek için tasarlanabilmektedir. Örneğin, günümüz toplumda hala çözülmemiş olan kadına şiddet, çocuk istismarları vb. konular seramik malzemeler yardımıyla ele alınarak işlevi olmayan çaydanlık tasarımlarına konu olarak kullanılabilir.

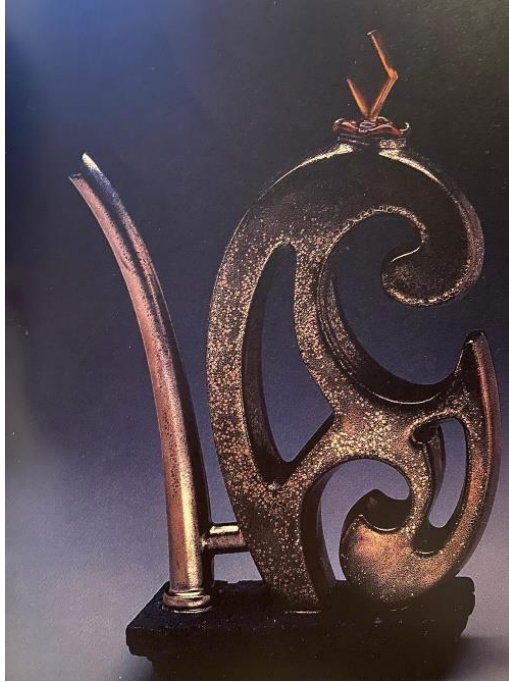
Geçtiğimiz yıllarda bazı İngiliz seramikçiler, karmaşık tematik davaları çaydanlık aracılığı ile ele almaya başlamışlardır, bunların arasında, gerçeküstü Alice in Wonderland Tea Set (1971-72) işlevsellik kavramına meydan okuyan Carol Mc Nicol

vardır (Görsel 39). Muhtemel olarak bugün İngiltere 'de çalışan en iyi modelcilerden biri olan Anthony Bennett, görünüşte birbirine benzemeyen iki kaynaktan etkilenmiştir.

Görsel 38. Carol Mc Nicol, 1971-72, (17,7 cm)

Adrian Saxe'nin 1987 tarihli French Curve ve Ampersand çaydanlıkları bu yaklaşımın en iyi örneğidir (Görsel 39-40).

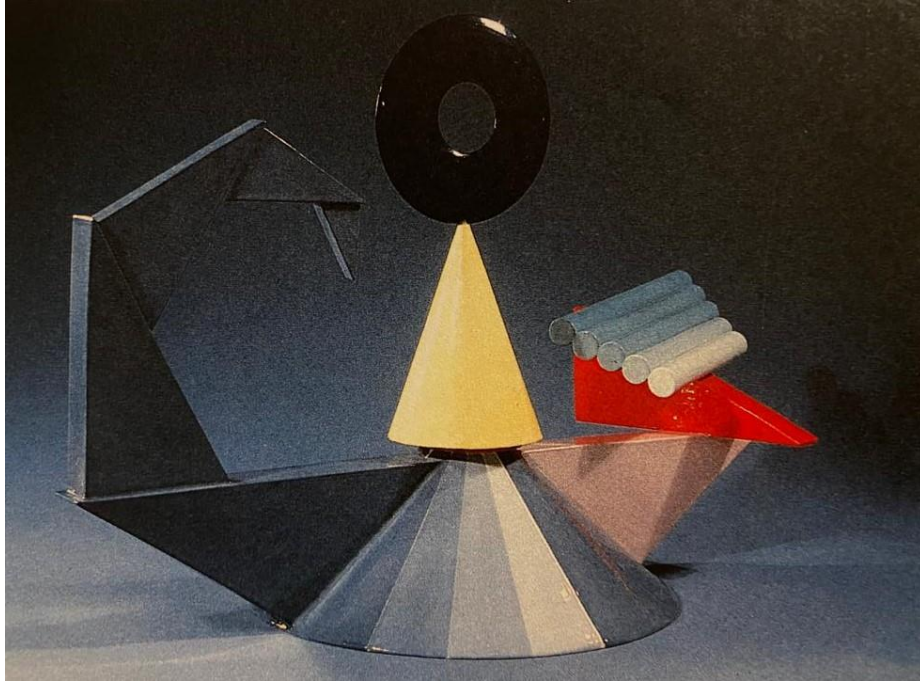

Görsel 39. Adrian Saxe, 1987 (13,97 cm)

Görsel 40. Adrian Saxe, 1987, (13,97 cm)

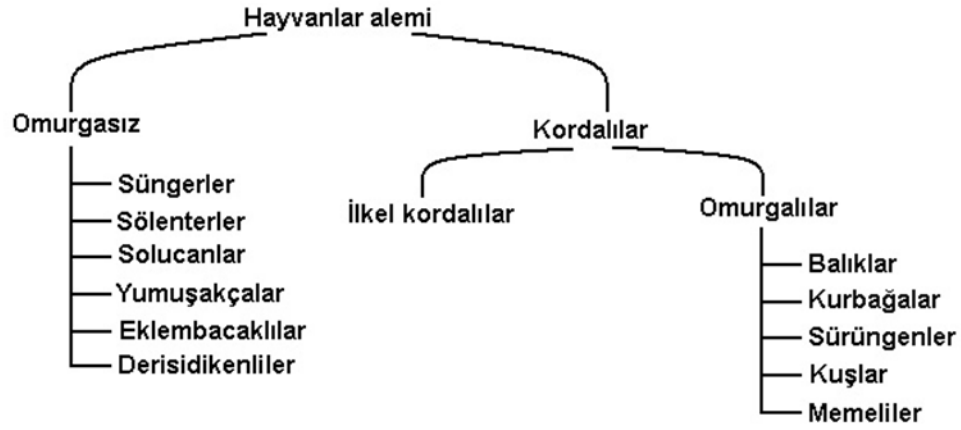
Görsel 40,41'deki çaydanlıklar, bir yandan on sekizinci yüzyıl Avrupa saray porselenlerinin duygusallığına ve savurganlığına karmaşık bir saygı duruşu niteliğindedir. Öte yandan, on dokuzuncu yüzyıl Çin famil lever techaracter çay ve şarap kaplarının mizah ve eksantrikliğine yanıt vermektedir. Saxe saray porselenlerini dekoratif biblolardan çok güç ve saygınlık çağruları olarak görüyor. Yemyeşil sırların ve fırınlanmış altın ve gümüş yüzeylerin maddi geleneğini benimserken, aynı zamanda onları hicvediyor, materyalizmi ve saray porselenlerinin ilişkilendirildiği elitizm siyasetini sorguluyor. Eleştirmen Peter Schjeldahl, Saxe'nin saksıları izleyicinin baştan çıkarıcı yüzeylerine olan ilgisini hem şaşırttığı hem de sorguladığı için, eleştirmen Peter Schjeldahl, Saxe'nin parlak saksılarını "ısırdığı bilinen soylu bir köpek gibi çekici ve güvenilmez" olarak nitelendiriyor. Karmaşık elementler topluluğu ile çaydanlık, Post-Modern tarzda çalışan mimariden ilham alan tasarımcılar için bir ilham kaynağı olduğunu da kanıtladı. Los Angeles merkezli Peter Shire, hareketin ilk temsilcilerinden biri ve Milan'ın Memphis tasarım grubuyla çalışan ilk Amerikalı tasarımcılardan biri oldu. Shire, çaydanlık formuna özel bir hayranlık duyan bir seramikçi olarak adını duyurdu. Akrep Çaydanlığı (1984), Malevich çaydanlığının temel geometrisini alıp onun indirgemecilik ve kavramsalcılığını Art Deco, Konstrüktivizm ve Fütürizm olan eğlenceli bir geometriyle değiştiren bu türün klasiklerinden biridir.

Görsel 41. Peter Shire, 1984 (10x 16 cm)

Bir sanat formu olarak çaydanlığın araştırılması, son yirmi yılda artmıştır, ancak çalışma alanı keşif hiçbir şekilde bitmemiştir. Biçime olan kalıcı hayranlık, aşinalık ve karmaşıklığın ilgi çekici etkileşiminden doğmaktadır. Ancak çaydanlık aynı zamanda derinden gelen bir coşku, aynı zamanda da hatıralar uyandırmaktadır.

Hayvanlar âlemi incelendiğinde omurgasız ve kordalı hayvanlar olmak üzere iki büyük gruba ayrılmaktadır. Omurgasız hayvanlar kendi içerisinde altı ayrı alt başlık altında incelenmiştir. Bunlar, Sürüngenler, Sölenterler, Solucanlar, Yuvarlakçalar, Eklem Bacaklılar Derisi Dikenliler olarak isimlendirilmiştir. Kordalılar ise iki ayrı alt başlıkta toplanmıştır. Bunlar ilkel kordalılar ve omurgalılar olarak adlandırılmıştır. İkel kordalılarının bir alt grubu bulunmamaktadır. Omurgalı hayvanlar ise beş alt grupta toplanmıştır. Bunlar, Balıklar, Kurbağalar, Sürüngenler, Kuşlar ve Memeliler olarak gruplandırılmıştır (Özsoy, 2021: s.32-39).

Görsel 42. Hayvanlar Âlemi Tablosu

Günümüz seramik sanatında yapılmış olan hayvansal çaydanlıklara bakıldığında omurgalı hayvanların formlarının çoğunlukla tercih edildiği görülmüştür. Bu sebepten dolayı yukarıda gruplandırılan omurgasız hayvanlar bu kısma dâhil edilmemiştir.

Omurgalı hayvanlar dünya üzerinde tüm ekosistemlerde koloniler hâlinde veya bireysel olarak yaşamaktadır. Omurgalılar vücutlarının sırt kısmında birbirini takip eden omurlardan yapılmış bir omurgaya sahip olmaları sebebiyle ayrılmışlardır (Özsoy, 2021: s.32-39).

2.2.2.1. Balıklar

Sadece su içerisinde yaşayabilen soğukkanlı, derisi çoğu kez pullarla örtülü omurgalı bir canlı olarak bilinen balıkların hareket şekli yüzmedir. Bu yüzme hareketi yüzgeçler ve gövde kasları yardımıyla gerçekleşmektedir. Yaşayan omurgalılar içerisinde en fazla türe sahip olanı bu canlıların yaklaşık 20.000 türü bulunmaktadır (MEGEP, 2011: s. 7).

Günümüz seramik sanatında görülen balık formu çaydanlıklar genellikle balığın hareket özellikleri doğrultusunda şekillendirilmiş oldukları görülmüştür. Görsel 43'te görülen balık şeklindeki çaydanlıkta gövdesinin dik bir biçimde tasarlandığı görülmektedir. Balığın ağız kısmında çaydanlığın kapağı bulunmaktadır. Kuyruk kısmını çaydanlığın kulpu olarak düşünülmüş ve bu şekilde tasarlanmıştır.

Görsel 43. Balık çaydanlık

Görsel 44. Balık çaydanlık

Görsel 45. Balık çaydanlık

Görsel 44'te görülen balık çaydanlık tasarımında balığın ağız kısmı çaydanlığın emziği olarak tasarlanmıştır. Çaydanlığın kulp kısmı balık formundan bağımsız özgün bir tasarım olarak eklenmiştir. Görsel 45'te görülen balık şeklindeki çaydanlıkta ise yine balığın ağız kısmı çaydanlığın emzik kısmını oluşturmaktadır. Bu çaydanlıkta gövde yatay yapılmış ve dört adet ayak eklenerek gövdenin yukarıda kalması sağlanmıştır. Ayrıca bu ayaklar sayesinde gövde dengeli bir şekilde ayakta durabilmektedir. Görsel 43-44-45 görülen çaydanlıklarda balığın olmazsa olmaz özelliklerinden birinin olan pul detayları verilmiş, üzeri tek bir renk ile sırlanmıştır.

Görsel 46. Balık çaydanlık

Görsel 47. Balık çaydanlık

Görsel 48. Balık çaydanlık

Görsel 46 da görülen balık şeklindeki çaydanlıkta balığın ağzı çaydanlığın emzik kısmını oluşturmaktadır. Çaydanlığın kulpu için seramik olmayan bir malzeme (bambu) tercih edilmiş, kulp balığa gövdenin üst kısmından monte edilmiştir. Çaydanlığın kapağı balığın yüzgeçlerin ile birleştirilerek oluşturulmuştur. Balığın yüzgeçleri boya ile verilmiş iki renkli bir tasarım yapılmıştır.

Görsel 47 de görülen sanatsal balık şeklindeki çaydanlıkta balığın ağız kısmı çaydanlığın emzik bölümü olarak kullanılmıştır. Kulp bölümü sucuk yöntemi ile yapılmış olabilir. Kulp, kullanım açısından ergonomik olabilmesi için tasarlandığı görülmektedir. Çaydanlık yeşilin geçişli bir hali algılanmaktadır.

Görsel 48 de görülen balık şeklindeki çaydanlıkta balığın ağız kısmı emzik olarak kullanılmıştır. Balığın kuyruğu ise çaydanlığın kulpu olarak tasarlandığı görülmektedir.

Balıklar grubuna dâhil edilen bir diğer deniz canlısı denizattır. Bu grupta bulunmasının nedeni balıklar gibi denizati da denizden başka hiçbir yerde yaşayamamasıdır.

Görsel 49. Denizati çaydanlık

Görsel 50. Denizatı çaydanlık

Görsel 51. Denizatı çaydanlık

Günümüz seramik sanatında görülen hayvan biçimli çaydanlıklarda denizatı farklı biçimlerde kullanılmıştır. Görsel 49 da görülen çaydanlıkta denizatını çaydanlığın kulp ve kapak kısımlarında kullanıldığı görülmektedir. Mavinin tonları ile renklendirilen bu çaydanlıkta kulp ve kapak açık mavi ile boyanmıştır. Görsel 50 de görülen çaydanlık formunda ise denizatı kulpun tamamını oluşturmaktadır. Yani kulp denizatı şeklinde yapılmıştır. Bu çaydanlığın gövdesinde çizim olarak denizatı resmi bulunmaktadır. Yine aynı şekilde yapılmış olan bir başka örnek Görsel 51 de görülmektedir. Burada görülen çaydanlık örneğinde de kulp denizatı şekillindedir. Bu çaydanlığın gövdesi denizatının gövdesine benzer bir doku ile kaplanmış, görsel anlamda kulpta bulunan denizatı formuna gönderme yapmıştır.

2.2.2.2. Kurbağalar (İki yaşamlılar)

Kurbağalar ya da iki yaşamlılar (Amphibia) olarak adlandırılan bu hayvan türleri hayatlarının bir kısmını suda, bir kısmını karada geçirmeleri sebebiyle bu isimle hitap edilmişlerdir. Bu tür hayvanların derileri kayna bir tabaka ile kaplıdır ve bu hayvanlar kış uykusuna yatarlar.⁴ Su kurbağası, Kara kurbağası ve Semenderler bu grubun içerisinde gösterilebilir.

⁴ <https://www.betulbiyoloji.com/hayvanlar-alemi-omurgali-hayvanlar-1/> Erişim Tarihi: 26.05.2023

Görsel 52. Kurbağa çaydanlık

Görsel 53. Kurbağa çaydanlık

Görsel 54. Kurbağa çaydanlık

Günümüz seramik sanatında görülen kurbağa biçimli çaydanlıklara bakıldığında kurbağa formunun ya gövdenin tamamının kurbağaya benzetilmiş olduğunu ya da kulp, emzik, kapak gibi bölümlerde kullanıldığını görmekteyiz. Görsel 52 de görülen çaydanlıkta kurbağanın kafası çaydanlığın emzik kısmında yer almıştır. Ancak çaydanlığın kulpu için kurbağanın kendisi kullanılmıştır. Yine kapakta kurbağanın kendisi daha küçük ölçekte yerleştirilmiştir. Görsel53 de görülen çaydanlık örneğindeki sır yeşil tonlarında kullanılarak kurbağanın dış yüzeyindeki renk vurgulanmış, aynı zamanda kapakta kurbağanın kendisi kullanılmıştır. Çaydanlığın kulp bölümü ise bambudan yapılmıştır.

Görsel 54 de görülen çaydanlık, kurbağa şeklinde yapılmıştır. Çaydanlığın üzerinde doku çalışması yapıldığı görülmektedir. Kurbağanın ağız kısmı çaydanlığın emzik bölümü olarak kullanılmıştır. Kurbağa çaydanlık kendi rengi olan yeşil renk ile sırlanmıştır. Yine Görsel 55 de görülen çaydanlık, kurbağa şeklindedir. Kurbağanın ağız kısmı çaydanlığın emzik bölümü olarak tasarlanmıştır. Kulp düz sucuk biçimindedir.

Kurbağa yine kendi rengi olan yeşil ile sırlanmış, gözleri ve kulp için altın sarısı bir renk tercih edilmiştir.

Görsel 55. Kurbağa çaydanlık

Görsel 56. Kurbağa çaydanlık

Görsel 57. Kurbağa çaydanlık

Görsel 56 da görülen çaydanlığın emzik bölümünde kurbağanın baş kısmı yer alırken kapakta tüm vücudu bulunmaktadır. Kapakta bulunan kurbağa aynı zamanda kapağın tutacak kısmını oluşturmaktadır. Yeşil renk çaydanlığın neredeyse tamamına hâkimdir. Bazı küçük yerlerde altın sarısı renk de kullanılmıştır.

Görsel 57 de ise kurbağa formunun kendisi çaydanlık olarak tasarlanmıştır. Kurbağanın bedensel özelliklerine vurgu yapan bu eserde gözler hem kapağın kulpunu hem de kurbağanın bir uzvunu oluşturmaktadır. Anlamsal olarak bir konuyu anlattığı düşünülen bu kurbağan çaydanlığın elinde silah benzeri bir eşya bulunmaktadır. Bu eşya aynı zamanda çaydanlığın emziği olarak tasarlanmıştır.

2.2.2.3. Sürüngenler

Sürüngenlerin (Reptilia) vücudu keratinden yapılmış pullarla örtülüdür. Akciğerleriyle solunum yaparlar. Kalpleri üç odacıklıdır. Kaplumbağalar, Yılanlar, Akrepler, Kertenkeleler, Salyangozlar, Timsahlar, İguanalar ve soyu tükenmiş Dinazorlar bu gruba girmektedir.

Günümüz seramik sanatında sürüngen olarak tabir edilen tüm hayvanların neredeyse hepsi çaydanlık formlarında kullanılmıştır. Bu grubu oluşturan hayvanların bazıları çaydanlığın gövdesini oluştururken, bazıları kulp, emzik ya da kapak gibi kısımlarında görülmüştür. Görsel 59 da görülen çaydanlığın kulp ve emzik kısmı yılan biçiminde oluşturulmuştur. Görsel 60 da görülen çaydanlık ise tamamen kaplumbağanın

kendi içimi kullanılarak oluşturulmuştur. Bu tasarımda kullanılan renkler yine kaplumbağanın kendi rengine yakındır.

Görsel 58. Yılan çaydanlık

Görsel 59. Kaplumbağa çaydanlık

Görsel 60. Timsah çaydanlık

Görsel 61. Kertenkele çaydanlık

Görsel 61 de görülen timsah biçiminde tasarlanmış olan çaydanlık örneğinde timsahın kafası emzik, kuyruğu ise kulp görevi üstelenmiştir. Timsahın ön ve arka ayakları gövdeye kabartma şeklinde işlenmiştir. Bir diğer sürüngen biçimi olan kertenkele ise görsel 62 de görülmektedir. Çaydanlığın kulp ve ayakları kertenkelenin tüm vücudundan oluşmuştur. Kapak kertenkelenin kafası ile yapılmış, böylece tutacak kısmı oluşturulmuştur.

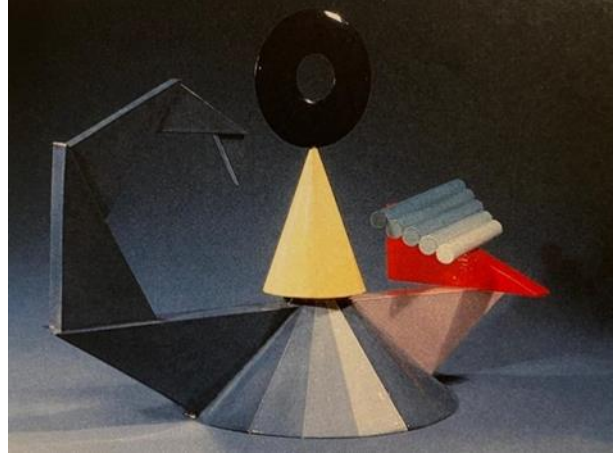

Görsel 62. İguana çaydanlık

Görsel 63. İguana çaydanlık

Görsel 64. İguana çaydanlık

Sürüngen grubunu oluşturan bir diğer hayvan iguanadır. Görsel 62-63 de görülen çaydanlık örnekleri üzerine iguana yerleştirilmiştir. Görsel 63 de iguananın ağız kısmı çaydanlığın emziği, kuyruk kısmı ise çaydanlığın kulpu olarak tasarlanmıştır. Çaydanlık üzerinde doku çalışması yapılmıştır. Görsel 64 de görülen çaydanlık yine iguana şeklinde yapılmıştır. İguananın kafası çaydanlığın emzik kısmını oluşturmaktadır. İguananın kuyruk kısmı ise çaydanlığın kulpu olarak yapılmıştır. Bu çaydanlığın üzerinde de doku çalışması yapılmış, böylece iguanada bulunan dokular görsel olarak bu forma aktarılmıştır.

Görsel 65. Akrep çaydanlık

Görsel 66. Akrep çaydanlık

Görsel 67. Akrep çaydanlık

Görsel 68. Akrep çaydanlık

Görsel 65 de görülen çaydanlık kübik formda tasarlanmıştır. Akrep'in stilize edilmiş bir çaydanlık formunda olduğu, kulp akrebin kuyruk kısmı olarak tasarlandığı söylenebilir. Görsel 66 da görülen çaydanlık da yine akrebin stilize halini oluşturmaktadır. Bu görselde de akrebin kuyruk kısmı çaydanlığın kulpu görevindedir. Görsel 67-68 de görülen çaydanlıklarda akrebin yine soyut bir örneğinin yapılmış olduğu görülmektedir. Yukarıdaki örnekler gibi akrebin kuyruğu çaydanlığın kulpunu oluşturmuştur.

Görsel 69. Salyangoz çaydanlık

Görsel 70. Salyangoz çaydanlık

Görsel 71. Salyangoz çaydanlık

Görsel 69 da görülen çaydanlık salyangoza benzetilerek oluşturulmuştur. Salyangozun kafa kısmı çaydanlığın emzik kısmı olarak tasarlanmış, kulp sucuk yöntemi kullanılarak oluşturulmuştur. Görsel 70 de görülen çaydanlık yine salyangoz formunda olduğu düşüncesi, dış dokusunda verilen detaylardan anlaşılmaktadır. Bu çaydanlık iki ayrı formun birleşmesi sonucunda oluşturulmuştur. Görsel 71 de görülen çaydanlık yine salyangoz şeklindedir. Ancak diğer örneklerde görülen salyangoz çaydanlıkların aksine kapak salyangoz gövdesinin bir parçası olarak yapılmıştır.

2.2.2.4. Kuşlar

Kuşlar (Aves), vücutlarını belirli bir sıcaklıkta değişmeden tuttıkları için “sıcakkanlı” hayvanlar olarak bilinmektedir. Kanatlıdırlar ve derilerinin üstleri tüylerle örtülüdür. Türkiye’de çok sayıda kuş türü bulunmaktadır. Bülbül, kumru, arı kuşu, kartal, şahin, güvercin, martı, leylek, kırlangıç ve keklik gibi kuşlar bu grubun arasında sayılabilir.

Görsel 72. Kuğu çaydanlık

Görsel 73. Kuğu çaydanlık

Görsel 74. Kuğu çaydanlık

Görsel 72 de görülen çaydanlık kuğu biçiminin stilize edilmiş halidir. Kuğunun kanatları çaydanlığın gövdesinde kabartma şeklinde kullanılmıştır ve baş kısmı çaydanlığın emziğini oluşturmuştur. Görsel 73 de görülen çaydanlık da kuğunun baş kısmı çaydanlığın emzik kısmı olarak yapılmıştır. Bu çaydanlığın gövdesinde kuğunun üzerinde bulunan tüylerin dokuları verilmiştir. Görsel 74 de ise yine kuğu biçimli başka bir çaydanlık görülmektedir. Geometrik bir form üzerinde oturan kuğu çaydanlığın başı emzik olarak yapılmıştır. kulp sucuk biçimde sade bir şekildedir.

Görsel 75. Kuş çaydanlık

Görsel 76. Baykuş çaydanlık

Görsel 75 de görülen çaydanlık gerçek bir kuş biçiminde yapılmıştır. Kuşun gagası çaydanlığın emzik kısmıdır. Kuşun kuyruğu ise kulp görevindedir. Kuş biçimli çaydanlığın üzeri boya ile süslenerek kuşun gerçek görünümü verilmiştir. Görsel 76 da görülen stilize biçimli çaydanlık ise baykuş bir kapak mevcuttur. Bu çaydanlığın gövdesi ağaçtan oluşmaktadır ve kulp ağacın dalı ile oluşturulmuştur.

2.2.2.5. Memeliler

Memeliler (Mammalia) sıcakkanlı canlılar olarak bilinmektedir. Derileri kıllarla örtülmüştür. Dişlerinde süt salgılayan bezler bulunmaktadır. Kalpleri dört odacıktan meydana gelmiştir. Genellikle iç döllenme görülmektedir. Yavru gelişmesinin belirli bir bölümünü döl yatağında (uterus) tamandıktan sonra doğar. Sinir sistemi çok gelişmiş olan memelilerin denizlerde ve karalarda yaşayan türleri mevcuttur. Memeliler arasında Yarasa, Denizaslanı, Fok, Fil, Sincap, Kirpi, Tavşan, İnek, Deve, Kedi, Köpek, Balina, Yunus ve Maymun sayılabilir.⁵

⁵ <https://www.nkfu.com/hayvanlar-alemi-siniflandirilmesi-kaca-ayrilir-omurgasizlar-kordalilar/>

Erişim

Tarihi:09.05.2023

Görsel 77. Gergedan çaydanlık

Görsel 78. Gergedan çaydanlık

Görsel 79. Gergedan çaydanlık

Günümüz seramik sanatında memeli hayvanlardan yapılmış birçok çeşit ve farklı biçimde tasarım bulunmaktadır. Bunlardan ilki gergedan biçiminde yapılmış olan çaydanlıklardır. Görsel 77 de görülen çaydanlık gergedan başının stilize edilmesi ile oluşturulduğu sanılmaktadır. Çaydanlık üzerinde gergedanın derisinin dokusu verilmiştir. Görsel 78 de görülen çaydanlıkta ise gergedanın yarım gövdesi gerçekçi bir şekilde emzik kısmı için kullanılmıştır. Çaydanlığın gövdesi emziğin devamı olarak yine gergedan gövdesinden oluşmuştur. Çaydanlığın kulpu farklı bir malzeme olan bambu ile tamamlanmıştır. Görsel 79 da görülen çaydanlık yine gergedan şeklindedir. Burada gergedan çaydanlığın tamamını oluşturmaktadır. Gergedanın ağzı çaydanlığın emziği, gergedanın kuyruğu ise çaydanlığın kulu olarak yapılmıştır. Çaydanlığın kapak bölümünde minimalist bir gergedan kapağın tutacak kısmını oluşturmaktadır.

Görsel 80. Fil çaydanlık

Görsel 81. Kirpi çaydanlık

Görsel 80 de görülen çaydanlık fil şeklinde tasarlanmıştır. Filin burun kısmı çaydanlığın emzik bölümü olarak kullanılmıştır. Dış materyal kullanılarak çaydanlığın kulp bölümü bambudan yapıldığı görülmektedir. Görsel 81 de görülen çaydanlık kirpi şeklinde tasarlanmıştır. Kirpinin ağız kısmı çaydanlığın emzik bölümü olarak kullanılmıştır. Çaydanlığın kapak detayına küçük bir kirpi eklendiği görülmektedir.

Görsel 82. Kedi çaydanlık

Görsel 83. Kedi çaydanlık

Görsel 84. Zürafa çaydanlık

Görsel 82 de görülen çaydanlık kedi şeklinde tasarlanmıştır. Kedinin ağız kısmı çaydanlığın emzik bölümü olarak kullanılmıştır. Kedinin kuyruk kısmı ise çaydanlığın

kulp bölümünü oluşturmaktadır. Kapak detayında küçük bir kedi kullanılmıştır. Görsel 83 de görülen çaydanlık yatan kedi şeklinde tasarlanmıştır. Renk olarak tek renk tercih edildiği görülmektedir. Görsel 84 de görülen çaydanlık çizme ile zürafanın birleşimi olarak tasarlanmıştır. Zürafanın boyun kısmı çaydanlığın kulp bölümü olarak kullanıldığı görülmektedir. Çaydanlık üzerine zürafanın dış görüntüsünde olan dokular işlenmiştir.

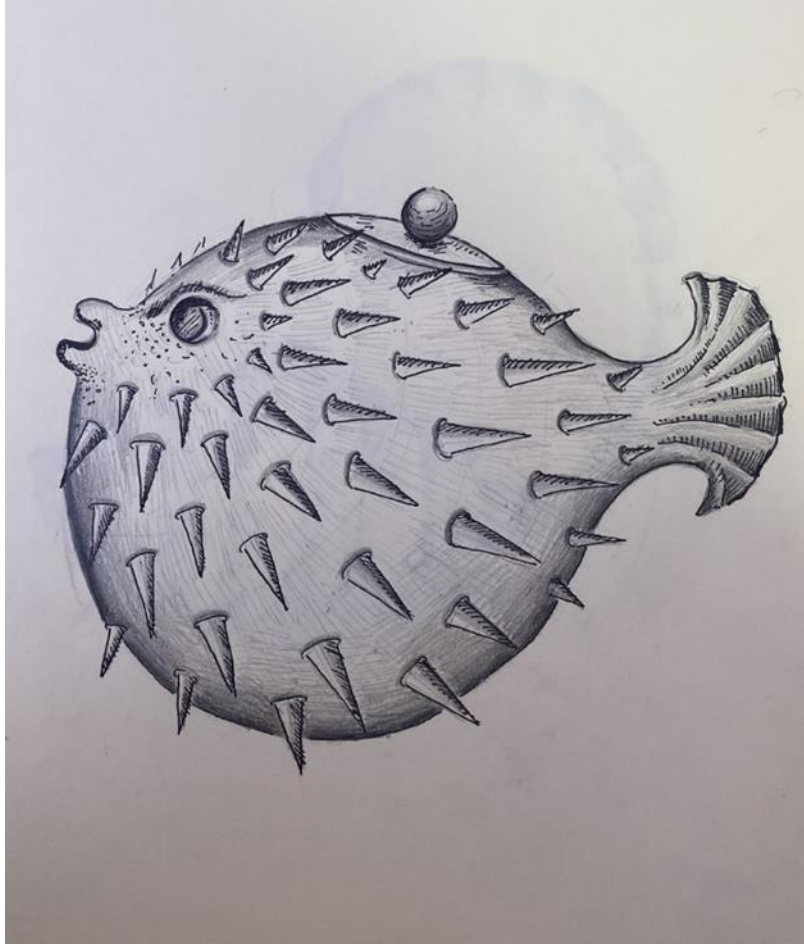
Görsel 85. İnek çaydanlık

Görsel 85 da görülen çaydanlık inek şeklinde tasarlanmıştır. İneğin vücut kısmı çaydanlığın gövdesi olarak tasarlanmış ineğin ön bacaklarından bir tanesini çaydanlığın emzik bölümü olarak kullanıldığı görülmektedir. İneğin baş kısmı ise çaydanlığın kapak bölümü olarak tasarlanmıştır

3. UYGULAMALAR

Tezin uygulama aşamasında hayvansal çaydanlıklar seramik malzeme kullanılarak yapılmıştır. Günümüz seramik sanatında görülen birçok hayvansal çaydanlık yukarıda detaylı bir şekilde anlatılmış, bunlardan omurgalı hayvanlar grubuna dâhil olan balık, kurbağa, sürüngenler, kuşlar ve memeliler gruplarının içerisinde bulunan hayvanlardan bazıları uygulama kısmında kullanılmıştır. Burada ele alınan hayvanlar arasından balıklar grubu içerisinde balon balığı denizati; iki yaşamlılar grubundan kurbağa, sürüngenler grubundan salyangoz, iguana; kuşlar grubundan kuğu, memeliler grubundan ise gergedan ve akrep hayvanları kullanılmıştır. Burada yapılacak olan hayvan biçimli seramikler işlevsel olmayan çaydanlıklar olarak tasarlanmıştır.

3. 1. Uygulama 1

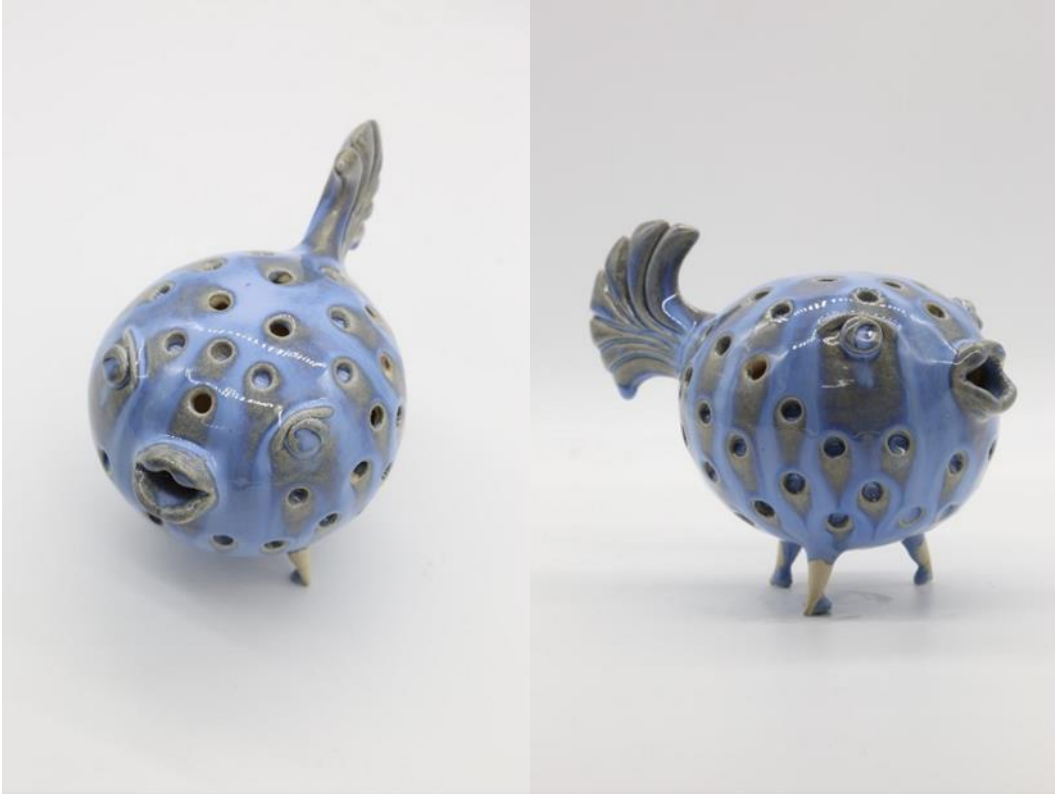
Tasarım 1. Balon Balığının Kâğıt Üzerindeki Tasarımı

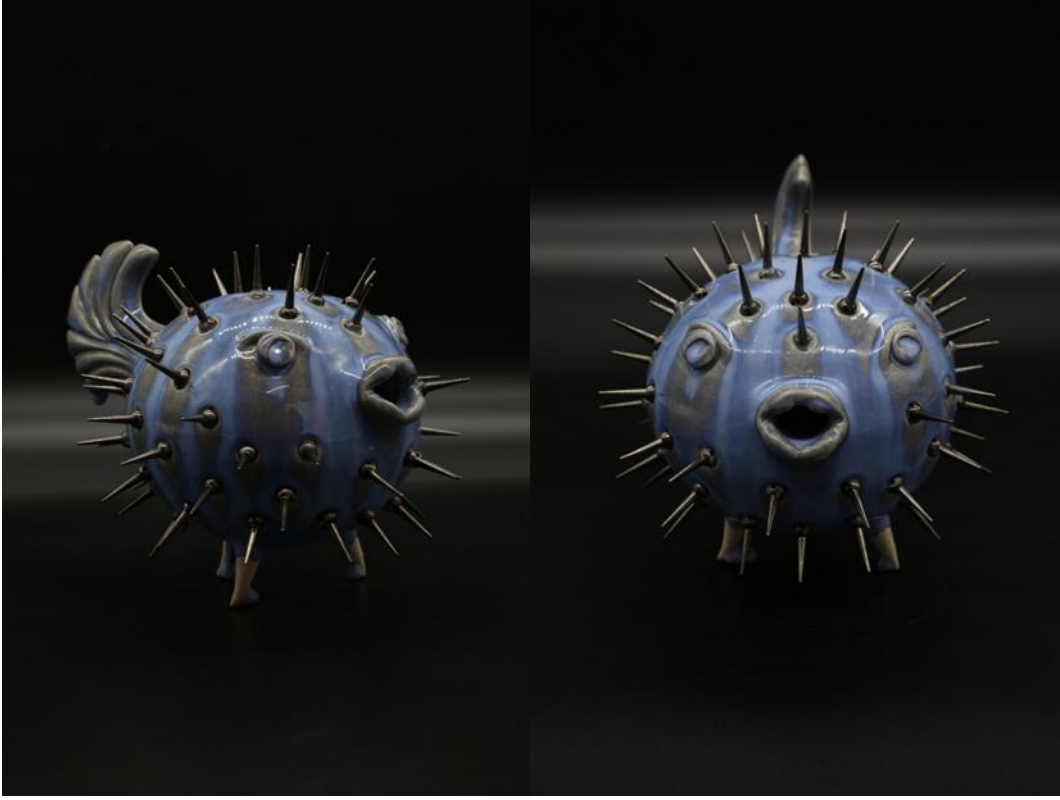
Tasarım 1de görülen çaydanlık eskizinde balon balığı kullanılmıştır. Balon balığının dudak kısmı çaydanlığın emziğini oluşturmak için kullanılmıştır. Bu tasarımda kuyruk kulp görevini üstlenmiştir. Balon balığı çaydanlık seramik malzeme kullanılarak yapılmak üzere tasarlanmıştır. Ancak balon balığının gövdesinde görülen dikenleri seramik yerine başka bir malzeme kullanılması çaydanlığın daha dikkat çekici olabileceği kanısına varılmıştır.

Görsel 86. Balon Balığı Yapım Aşaması

Balon balığı uygulamasında ilk aşama yapacağımız çaydanlık için çamur yoğurmak, dinlendirmek olacaktır. Dinlenen çamur alınarak çamur tornada şekillendirme yöntemi ile çaydanlığın gövdesi oluşturulmuştur. Gövde deri sertliğine geldiğinde balon balığının diğer parçaları eklenmiştir. Burada çimdikleme yöntemi kullanılarak kuyruk, dudak, gözler gibi kısımlar oluşturulmuştur. Bütün parçalar eklendikten sonra tıraşlama işlemi yapılarak form hem düzeltilmiş hem de fazla kısımlar inceltilmiştir. Ardından sünger yardımı ile rötuşlanmış, kurutmaya bırakılmıştır. Bu eserde ithal seramik çamuru kullanılmıştır. İlk pişirim 1200C derecede gerçekleştirilmiştir. Ardından 1200-1220 C derecede elektrikli fırında sır pişirimi gerçekleştirilmiştir. Bünye üzerine SP 1518-Dadya hazır yüksek derece kristal sır uygulanmıştır. Sır fırınının ardından balon balığının dikenleri için temin edilen çivilerin montajı yapılmıştır (Görsel 87).

Görsel 87. Balon Balığı Çaydanlık

3. 2. Uygulama 2

Tasarım 2. Denizatinın Kâğıt Üzerindeki Tasarımı

Eskiz yapılırken esinlenen hayvan denizati olmuştur. Denizatinın burun kısmı çaydanlığın emziği olarak düşünülmüş, bu yüzden yukarıya doğru hafifçe kaldırılmıştır. Denizatinın gövdesi çaydanlığın gövdesini oluşturmaktadır. Kuyruk çaydanlığın kulp kısmı için tasarlanmıştır. Görselde eklenen kapak ve ayak kısımları seramik uygulama aşamasında değiştirilmiştir.

Görsel 88. Denizati Uygulama

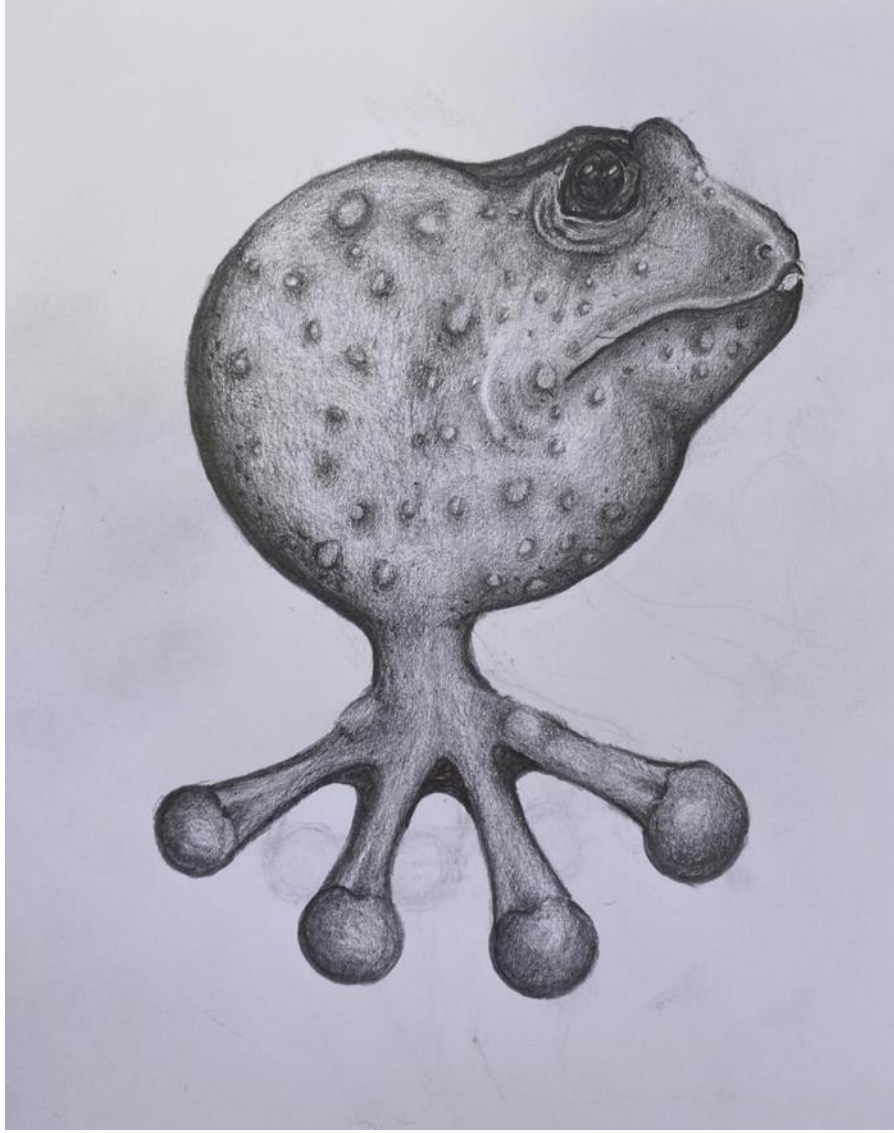
Denizati uygulamasındaki ilk aşama elde şekillendirme yöntemi ile çamura kaba bir şekil verilmiştir. Denizatinın dış hatların şekillendirilmesi yapıldıktan sonra detaylar olan katmanlar yapılmıştır. Katmanlar sucuk yöntemi ile bünye üzerine yerleştirilerek ebeşuar yardımı ile iyice bünyeye sabitlenmiş, sünger ve fırça yardımı ile rötuşlanmıştır. İşlemler bittikten sonra denizatinın alt kısmı ebeşuar yardımı ile oyularak boşaltılmıştır. Seramik şekillendireme işlemi bittikten sonra tasarım kurutmaya bırakılmıştır. Kuruyan seramik çaydanlığın bazı bölümleri rötuşlanmıştır.

Denizati çaydanlık iki aşamada fırınlanmıştır. İlk aşama bisküvi pişirim 1200C de, ikinci aşama sır pişirimi 1200-1220C derece aralığında elektrikli fırında gerçekleştirilmiştir. İkinci aşamada kullanılan sır SP 1554-Zambak hazır yüksek derece kristal sır kullanılmıştır.

Görsel 89. Denizati Çaydanlık

3.3. Uygulama 3

Tasarım 3. Kurbağanın Kâğıt Üzerindeki Tasarımı

Eskiz yapılırken esinlenilen hayvan kurbağa olmuştur. Kurbağanın ağız kısmı çaydanlığın emzik bölümü olarak tasarlanmıştır. Kurbağanın atakları soyutlanarak çaydanlığın taban kısmı için kullanılmıştır. Bu kısım dengede olması için geniş tutulmuş, tek ayak olarak yapılmıştır.

Görsel 90. Kurbağa Uygulaması

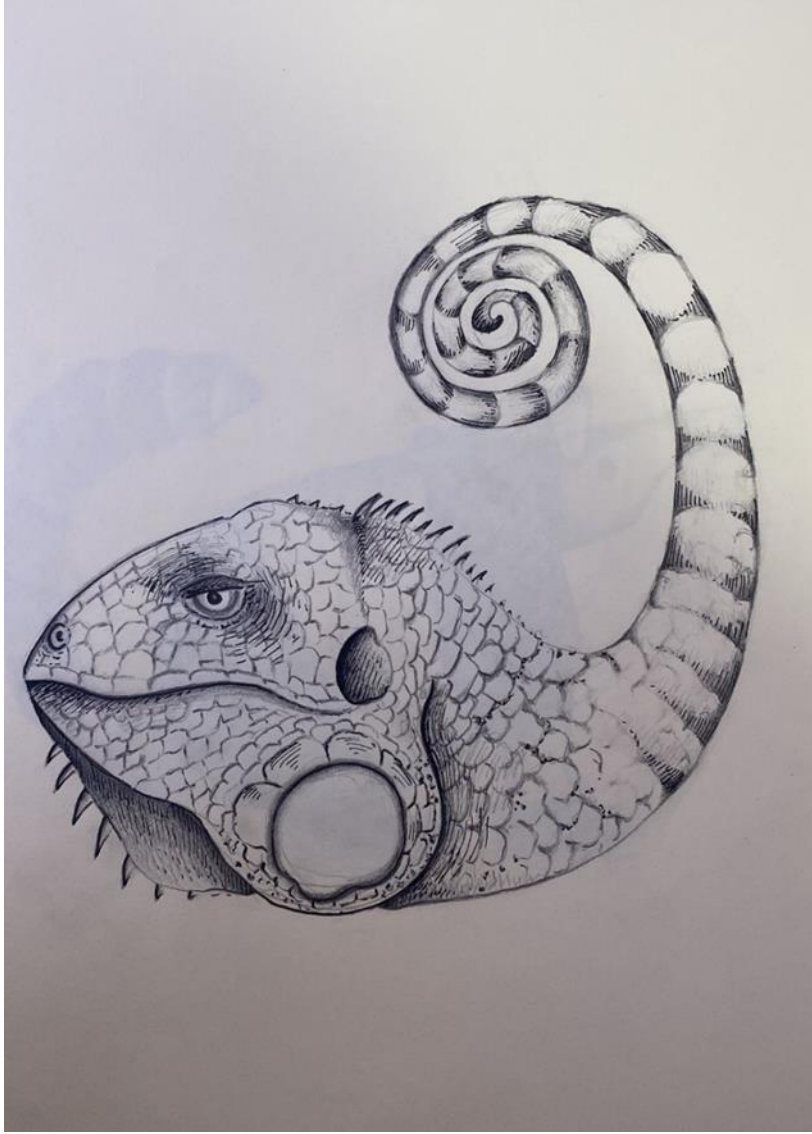
Kurbağa uygulamasındaki ilk aşama ithal seramik çamuru ile çamur torna kullanılarak gövde şekillendirilmiştir. Gövdeye elle şekillendirme yöntemi ile eklemeler yapılmıştır. kurumaya bırakılan eser fırınlanmadan önce sünger ve fırça yardımı ile rötüşlenmiştir.

Kurbağa aydanlıkta kullanılan sır uygulaması 1030-1050 C derece arasında elektrikli fırın ortamında gerekleştirilmişidir. Bünye zerine GL 687-Glimmer Lila artistik sır uygulanmıştır.

Görsel 91. Kurbağa aydanlık

3. 4. Uygulama 4

Tasarım 4. İguananın Kâğıt Üzerindeki Tasarımı

Tasarım 4'te esinlenilmiş olan hayvan bukelamun olmuştur. Bukelemunun el ve ayakları soyutlanarak kuyruğu yukarı kıvrık biçimde çizilmiştir. Eskizde kuyruğun yukarı bakması, çaydanlığın kulp kısmını anımsatmak amacı ile yapılmıştır.

Görsel 92. İguana Uygulaması

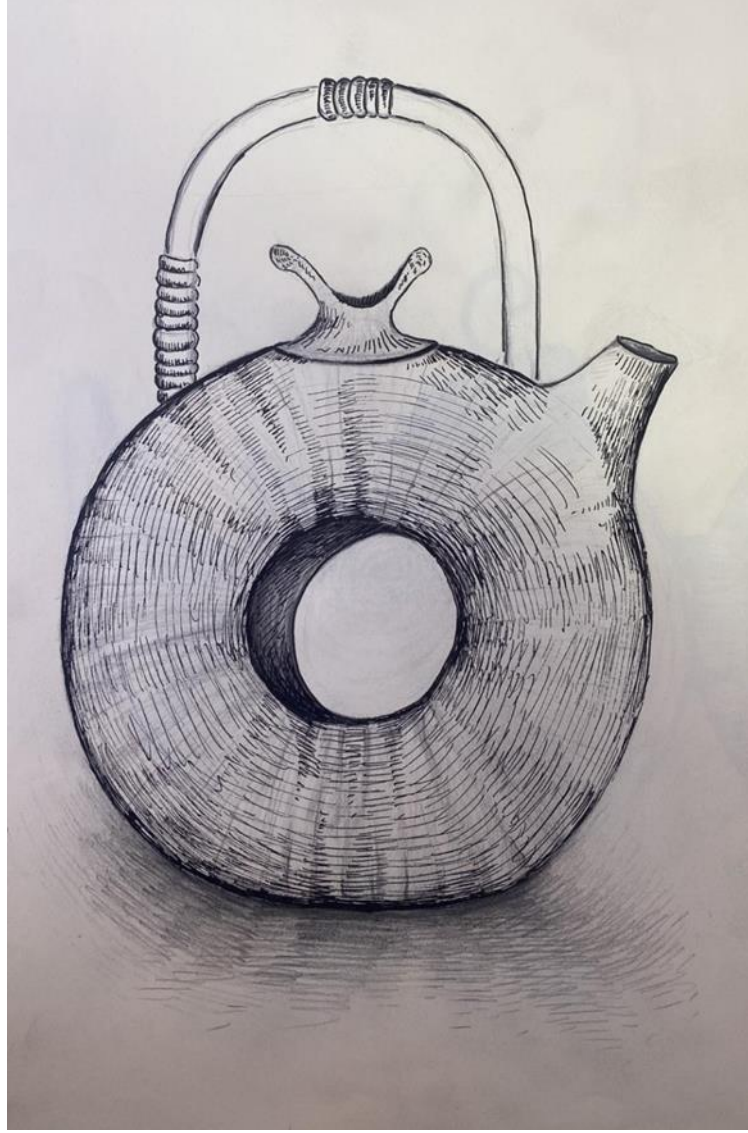
İlgunana uygulamasındaki ilk aşama elle şekillendirme yöntemi ile dış hatları oluşturulmuş, bir ebeşuar yardımıyla içerisine oyma işlemi yapılmıştır. Belirli bir inceliğe ulaşıncaya objenin içi sünger ile rötuşlanmıştır, pürüzsüz bir hale getirilmiştir. Bu işlemin ardından üzerindeki dokular elde yapılmış olan ahşap bir materyal kullanılarak uygulanmıştır. Deri sertliğine ulaşılmış formun dış hatlarını rötuşlamak amacıyla kıl

testere yardımıyla tıraşlama işlemi yapılmış ve pürüzsüz bir hale getirilmiştir. İguana çaydanlıkta kullanılan sır uygulaması 900-1000 C derece aralığında elektrikli fırında gerçekleştirilmiştir. Bünye üzerinde S 1952-Efektli Bakır artistik sır kullanılmıştır.

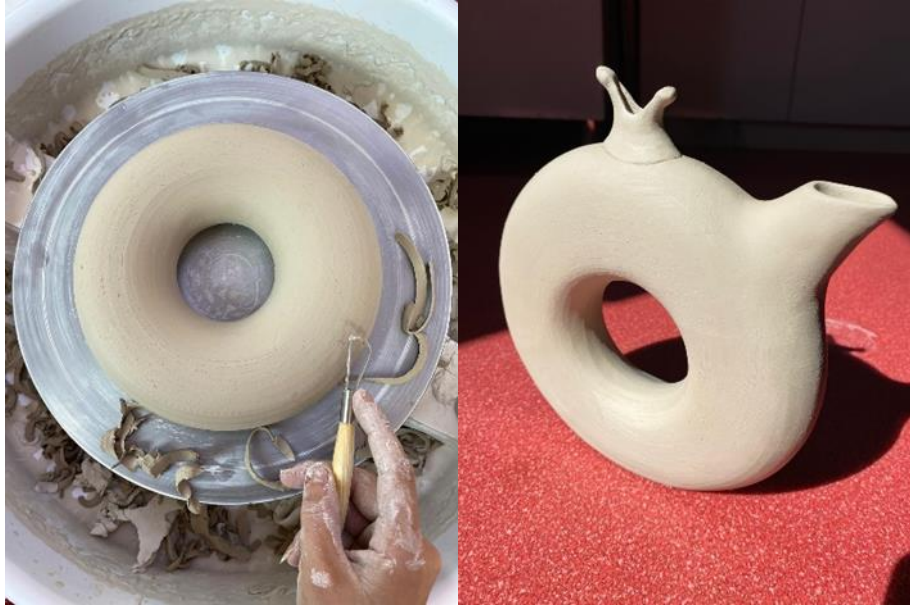
Görsel 93. İguana Çaydanlık

3. 5. Uygulama 5

Tasarım 5. Salyangozun Kâğıt Üzerindeki Tasarımı

Eskiz yapılırken esinlenilmiş olan hayvan salyangozdur. Salyangoz biçimi Hitit vazoları ile birleştirilerek yeni bir ana gövde tasarımı yapılmıştır. Burada salyangozun ana formu da korunmuş, çaydanlığı anımsatması için çaydanlık formunun en belirgin özelliklerinden birisi olan emzik, kulp ve kapak eklenmiştir. Salyangozun antenleri kapak kısmına yerleştirilmiş, böylece hem salyangozun önemli bir uzvu olan antenleri ortaya çıkarılmış hem de kapakta tutacak olarak kullanılmıştır. Kulp seramik malzemededen düşünülmemiş, onun yerine forma uyum sağlayacak alternatif bir malzeme ile yapılmasının uygun olacağı sonucuna varılmıştır.

Görsel 94. Salyangoz Uygulaması

Salyangoz uygulamasının ilk aşamasında çamur torna şekillendirmesi yapılmıştır. Öncelikle çamuru kıvama getirilmek için öküz başı yöntemiyle yoğrulmuştur. Bir diğer işlem çamur tornada şekillendirme işlemi olmuştur. Deri sertliğine ulaşan tasarım tıraşlanarak kısmı eklenmiştir. Tasarım üzerine salyangoz dokusunu andırması için ebeşuar ile çizgileri atılarak kurutmaya bırakılmıştır. Salyangoz çaydanlıkta kullanılan

sır uygulaması 1020-1040 C derece aralığında elektrikli fırında gerçekleştirilmiştir.
Bünye üzerinde S 2092-Ardıç artistik sır uygulanmıştır.

Görsel 95. Salyangoz aydanlık

3. 6. Uygulama 6

Tasarım 6. Akrep'in Kâğıt Üzerindeki Tasarımı

Eskiz yapılırken esinlenilmiş olan hayvan akrep olmuştur. Akrep soyutlanarak çaydanlık formuna benzetilmiştir. Akrep çaydanlık tasarımı katmanlar şeklinde gövdenin tamamına aktarılmıştır. Akrebin kuyruğu çaydanlığın kulpunu oluşturmaktadır. Eskizde görülen emzik ve kapak uygulama esnasında yapılmamıştır.

Görsel 96. Akrep Uygulaması

Akrep uygulamasındaki ilk aşama elle şekillendirme yöntemi ile dış hatları oluşturulmuş olup bir ebeşuar yardımıyla içerisine oyma işlemi yapılmıştır. Belirli bir inceliğe ulaşmış olan objenin içi sünger yardımıyla rötuşlanmış pürüzsüz bir hale getirilmiştir. Kuyruk bölümü elle şekillendirme işlemi ile şekillendirilmiş, boğumlar verilerek estetik bir hale getirilmiştir. Deri sertliğine ulaşmış formun dış hatlarını rötuşlamak amacıyla kıl testere yardımıyla tıraşlama işlemi yapılmış ve şekillendirilmiştir. Kuyruk bölümü üç boğuma kadar içi boşaltılarak gövde ile birleştirme işlemi gerçekleştirilmiştir. Kurutma işleminde süngerlerle ve bez parçaları ile desteklenerek dengede durması sağlanmıştır.

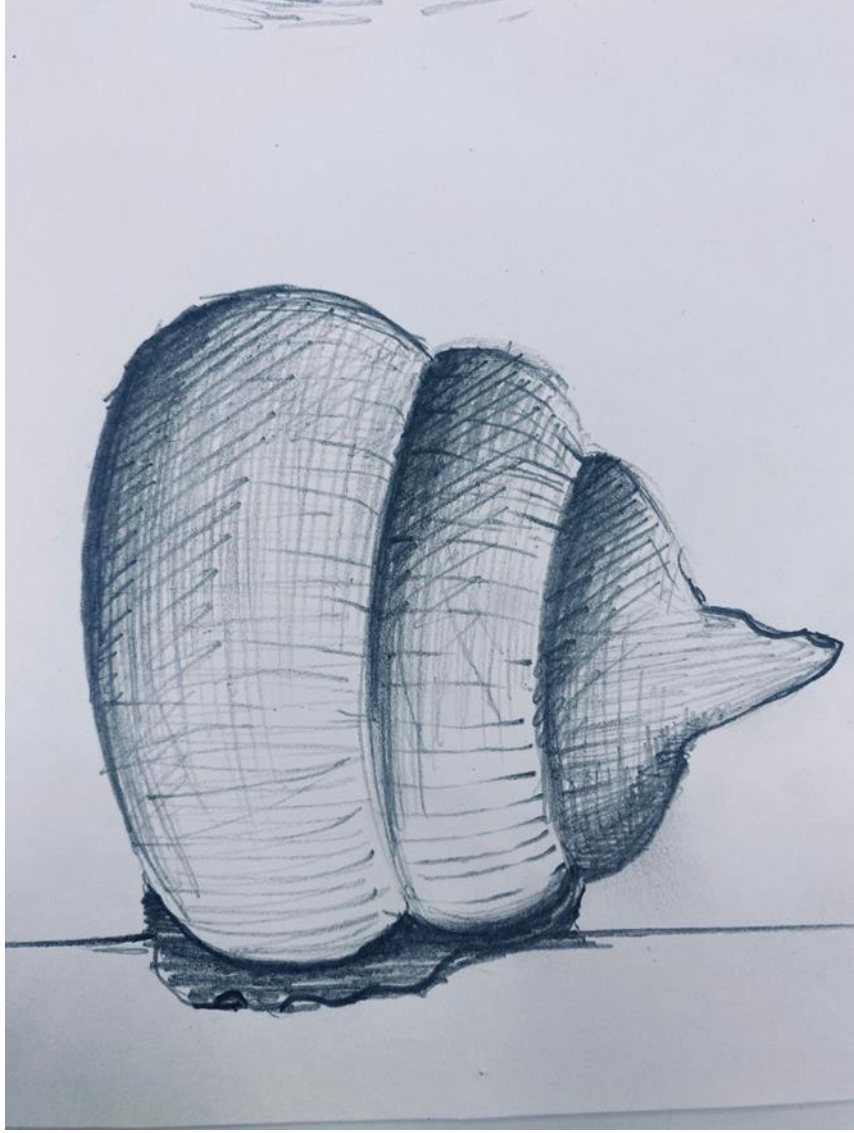
Akrep aydanlıkta kullanılan sır uygulaması 1030 - 1050 derece aralığında elektrikli fırında gerçekleştirilmiştir. Bünye zerine GL 702–Glimmer Turuncu sır kullanılmıştır.

Görsel 97. Akrep Çaydanlık

3. 7. Uygulama 7

Tasarım 7. Salyangoz 2'nin Kâğıt Üzerindeki Tasarımı

Eskiz yapılırken esinlenmiş olunan hayvan salyangoz olmuştur. Salyangozun dışında bulunan dokuları ele alınarak tasarımın dış yüzeyine işlenmesi uygun görülmüştür. Çaydanlığı anımsatması amacıyla emzik eklenmiştir. Salyangozun bünyesinden fazla dışa çıkmadan yapılmış bir çaydanlık eskizi olmuştur.

Görsel 98. Salyangoz 2 Uygulaması

Salyangoz uygulamasındaki ilk aşama stoneware çamuru ile çamur tornada şekillendirme yapılmıştır. Şekillendirme bittikten sonra çamur deri sertliğine ulaşana kadar kurutmaya alınmıştır. Deri sertliğine ulaşan tasarıma plaka yöntemiyle yapılmış olan emzik eklenmiştir. Yapılmış olan emziğin kenarlarına sucuk eklenerek sağlamlaştırılmıştır. Salyangozun arka kısmına elde şekillendirme yöntemiyle yapılan

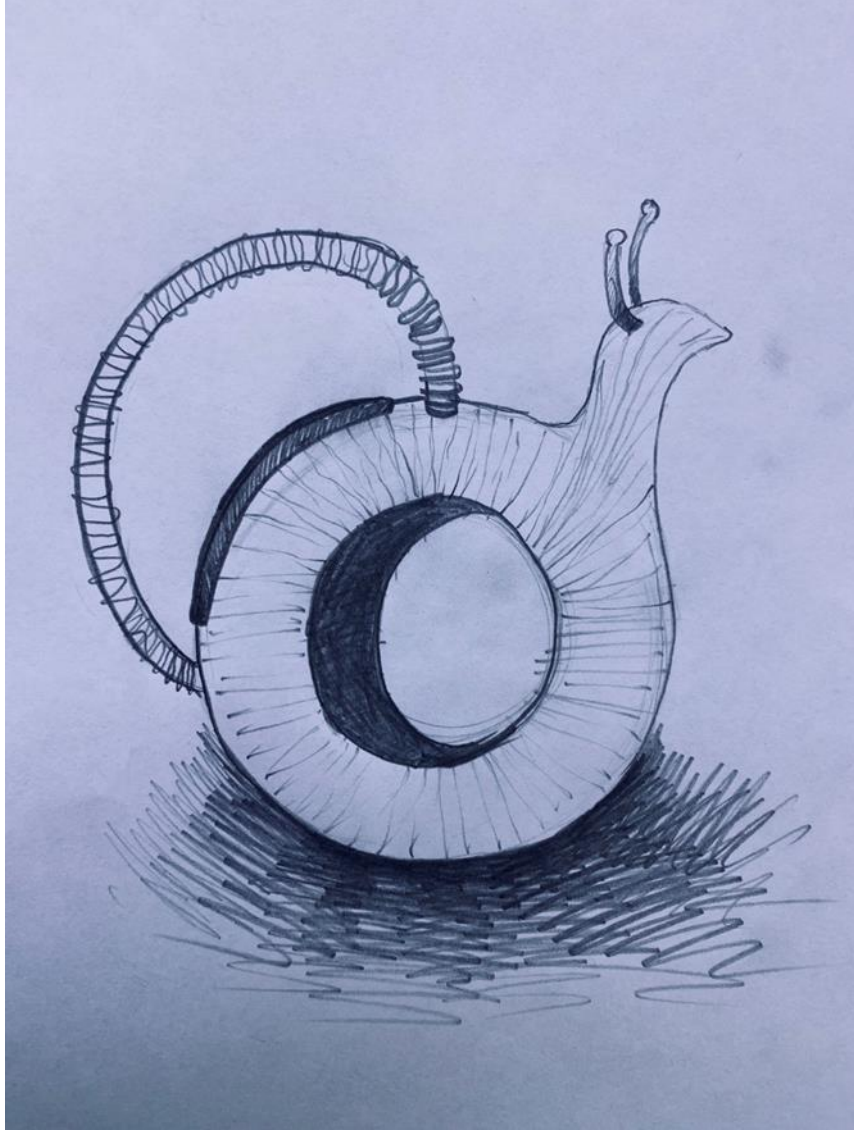
kulp eklenmiştir. Son olarak tasarımın en altına plaka açılarak kenarları bükülüp salyangoz plakanın üzerine yapıştırılmıştır. İşlemlerin bitmesiyle sünger kullanılarak tasarımın yüzeyi rötuşlanmış, pürüzsüz bir hale getirilmiştir. Salyangoza ebeşuar ile doku verilmiştir. Salyangoz çaydanlık tasarımının tüm işlemleri bittikten sonra tamamen kurutmaya bırakılmıştır. Salyangoz çaydanlıkta kullanılan sır uygulaması 1020 - 1040 derece aralığında elektrikli fırında gerçekleştirilmiştir. Bünye üzerine S 2092 – Ardıç artistik sır kullanılmıştır.

Görsel 99. Salyangoz 2 Çaydanlık

3. 8. Uygulama 8

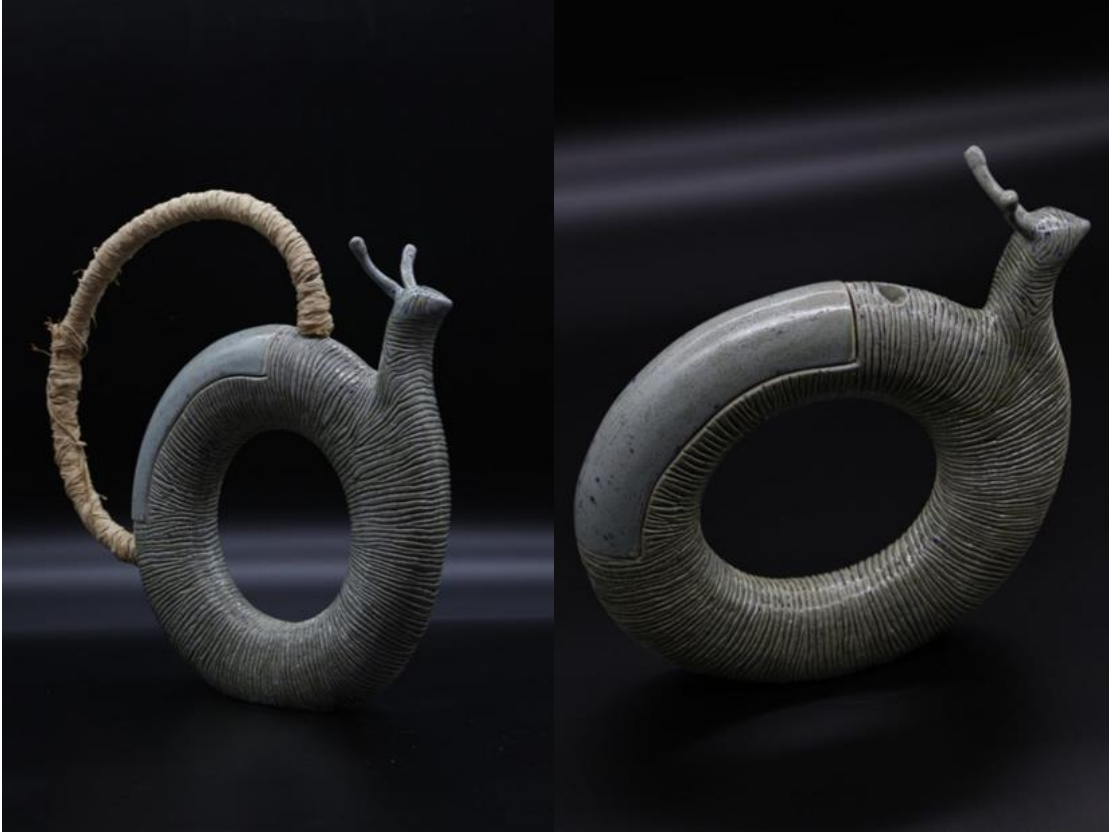
Tasarım 8. Salyangoz 3'ün Kâğıt Üzerindeki Tasarımı

Eskiz yapılırken esinlenmiş olunan hayvan salyangoz olmuştur. Tasarım hitit vazolarından esinlenilerek yapılmıştır. Salyangozun kafası çaydanlığın emzik bölümünü anlatmaktadır. Kulp için dış materyaller tercih edilmiştir. Salyangoz 3 eskizindeki tasarımın üzerine doku çalışması yapılması uygun görülmüştür.

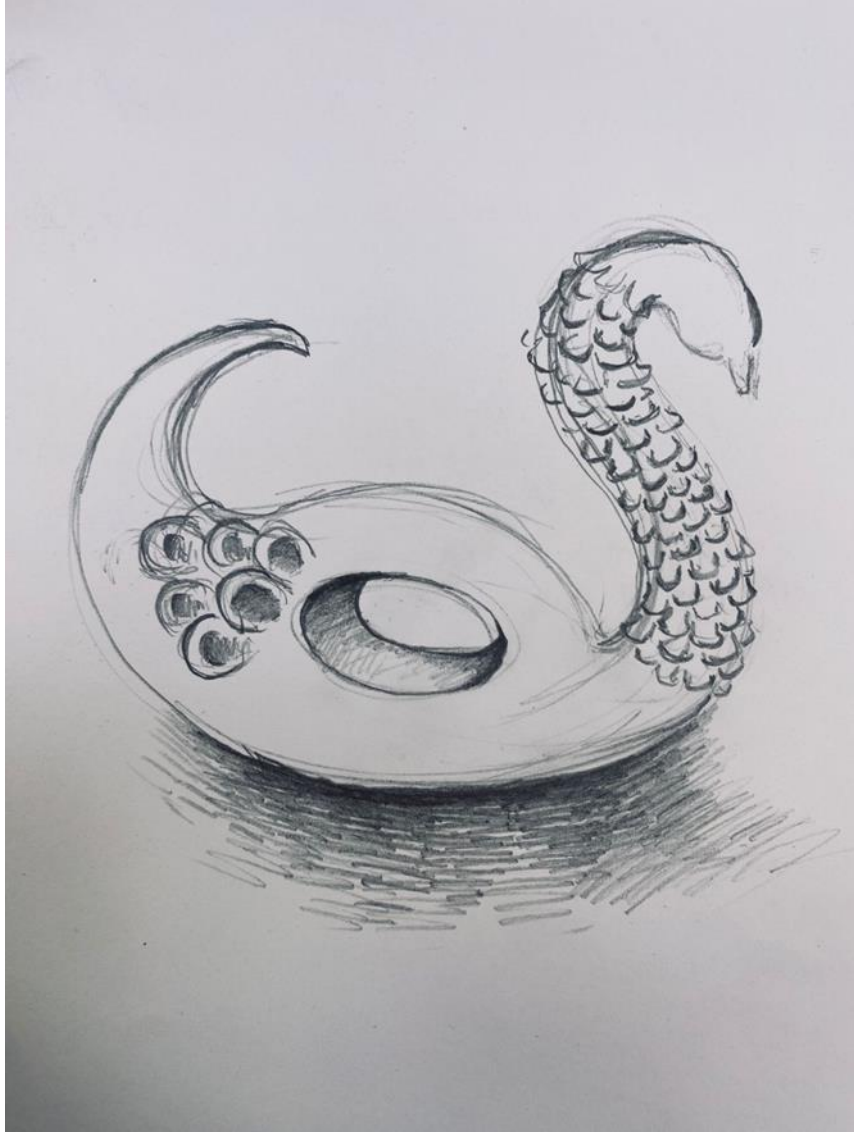
Görsel 100. Salyangoz 3 Uygulaması

Salyangoz 3 uygulamasındaki ilk aşama seramik çamurundan çamur tornada şekillendirme olmuştur. Bünyeyi çektikten sonra deri sertliğine gelmesi için kurutmaya alınmıştır. Deri sertliğine gelen çamur tıraşlama işlemi yapılmıştır. Tıraşlama işlemi bittikten sonra zemini düzlenerek ayakta durabilmesi için testere ile düzleştirme işlemi yapılmıştır. Zemin düzlendikten sonra salyangozun kafası elde şekillendirme yöntemiyle çaydanlığın emziği olacak şekilde birleştirilmiştir. Bu birleştirme işlemi bittikten sonra sünger yardımıyla rötuşlanmıştır. Kulp için kreatuar ile delikler açılmıştır. Bir ebeşuar yardımıyla üzerine doku girilmiştir. Tüm işlemler bittikten sonra kurutmaya bırakılmıştır. Salyangoz çaydanlıkta kullanılan sır uygulaması 1020 - 1040 derece aralığında elektrikli fırında gerçekleştirilmiştir. Bünye üzerine S 1709 – Meteor Damlası artistik sır kullanılmıştır.

Görsel 101. Salyangoz 3 Uygulaması

3.9. Uygulama 9

Tasarım 9. Kuğu'nun Kâğıt Üzerindeki Tasarımı

Eskizde esinlenen hayvan kuğu olmuştur. Tasarımında kuğunun baş kısmı çaydanlığın emzik bölümü, kuyruğu kulpu olarak tasarlanmıştır. Kuğunun tüyleri doku olarak kullanılmıştır.

Görsel 102. Kuğu Uygulaması

Kuğu uygulamasındaki ilk aşama ithal seramik çamuru ile elde şekillendirme olmuştur. Yapılmış olan şekil ortaya çıktıktan sonra orta bölüm ebeşuarlar yardımı ile oyulmuştur. Sünger yardımıyla rötuş yapılmıştır. Bir diğer aşamada üzerinde bulunan tüyler eklenmiştir. Son olarak kurutmaya bırakılmıştır.

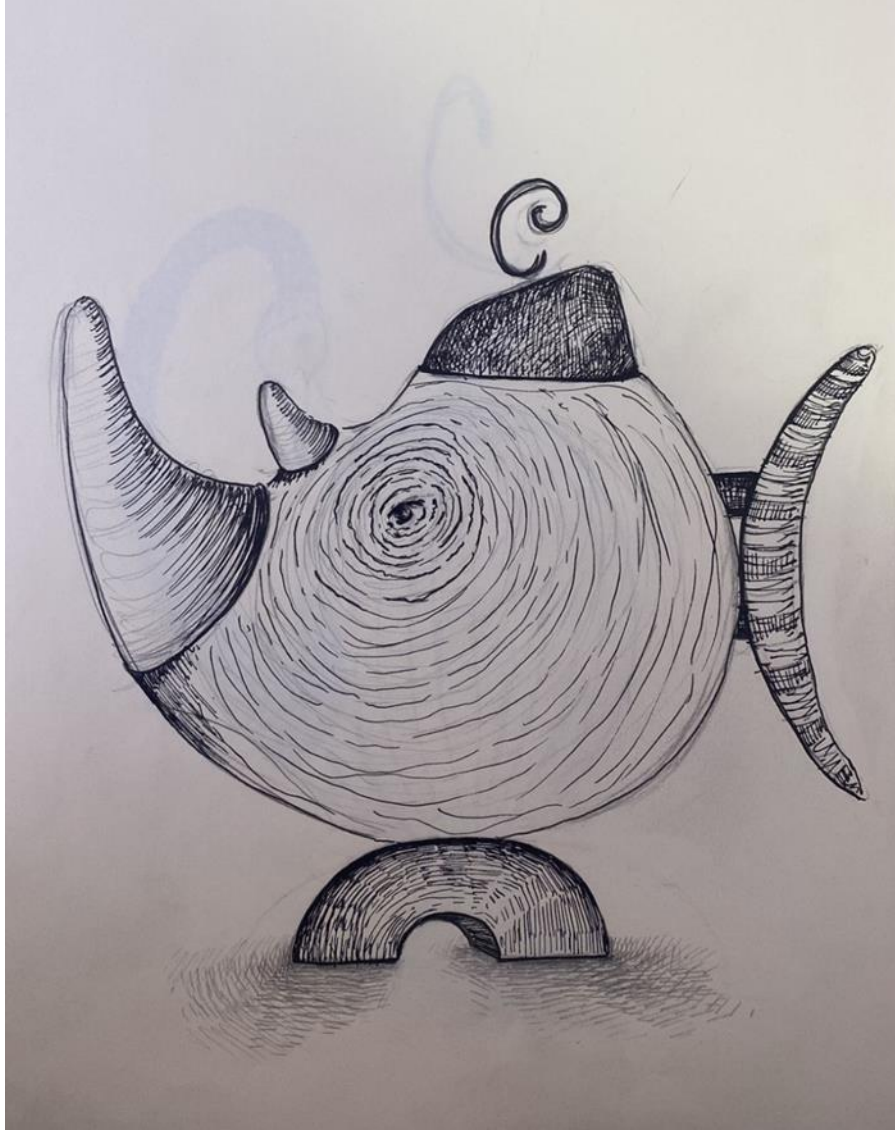
Kuğu aydanlıkta kullanılan sır uygulaması 1020 - 1040 derece aralığında elektrikli fırında gerçekleştirilmiştir. Bünye zerine S 1709 – Meteor Damlası artistik sır kullanılmıştır.

Görsel 103. Kuğu Çaydanlık

3. 10. Uygulama 10

Tasarım 10. Gergedanın Kâğıt Üzerindeki Tasarımı

Eskiz yapılırken esinlenilmiş olunan hayvan gergedan olmuştur. Bu hayvan soyutlanarak çaydanlık formuna benzetilmiştir. Gergedanın burun kısmında bulunan boynuzları çaydanlığın emzik bölümünü için tasarlanmıştır. Kulp için farklı bir malzeme kullanılabileceği düşüncesiyle seramikten yapılmayacaktır.

Görsel 104. Gergedan Uygulama

Gergedan çaydanlık ithal seramik çamuru ile elde şekillendirmesi yöntemi ile yapılmıştır. Öncelikle çamur ile eskizde görünen formun şekli verilmiştir. Gövdenin şekili verildikten sonra ahşap spatula ile önce gövde düzeltilmiştir. Şekil ortaya çıktıktan sonra çamurun içi bir ebeşuar yardımı ile boşaltılarak ideal incelikte olana kadar işlem devam etmiştir. Tüm işlemler bittikten sonra sünger yardımı ile rötuşlanarak üzerinde bulunan çizgilerin etkisini verebilmek için kıl testere kullanılmıştır. Teknik olarak elde şekillendirme yöntemi kullanılmıştır. Gergedan çaydanlığın kapağı ithal seramik çamuruna elde şekil verilerek yapılmıştır. Gergedan çaydanlıkta kullanılan sır uygulaması 1200-1220 C derece aralığında elektrikli fırında gerçekleştirilmiştir. Bünye üzerine SP 1201-Antik Bronz yüksek dereceli sır kullanılmıştır.

Görsel 105. Gergedan Çaydanlık

4. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

4.1. Değerlendirme

Günümüz Seramik sanatında görülen hayvansal biçimli çaydanlıklar konusunda yapılmış olan bu çalışmada görülen hayvan biçiminde çaydanlıklar kendi içerisinde işlevsel ve işlevsel olmayan çaydanlıklar olarak iki ana başlık altında toplanmıştır. Günümüzde işlevsel çaydanlıklar denildiğinde kolay ve pratik bir şekilde kullanılabilen, rahat bir şekilde çay demlenen, emzik, kulp, kapak gibi eklentilerin rahat bir şekilde kullanılabilirdiği, yıkanabildiği, kırılacak detayların bulunmadığı çaydanlıklar olarak tarif edilebilir. İşlevsel olmayan çaydanlıklar ise kullanım amacı olmayan ya da olan ama kullanım zorluğu bulunan çaydanlıkları kapsamaktadır. Yani çaydanlığın kulp, gövde ve kulpun dengeli bir şekilde oluşturulmadığı, içerisine sıvı alabilmesine rağmen kullanım zorluğu bulunan tüm görseller işlevsel olmayan seramiklerin içerisine dâhil edilmiştir.

İşlevsel olmayan hayvansal çaydanlıklar omurgalı hayvanlar kategorisine göre gruplandırılmıştır. Bunlar, Balıklar, Kurbağalar (iki yaşamlılar), Sürüngenler, Kuşlar ve Memeliler olarak beş başlık altında incelenmiştir. Her bir başlıkta günümüz seramik sanatında yapılmış farklı özellikler gösteren hayvansal çaydanlıklardan görseller verilmiştir. İlk olarak balıklar grubunda dokuz görsel verilmiştir. Bunlardan altı tanesi balık biçimini kullanarak yapılmış çaydanlıklardır (Görsel 43-48). Diğer üç örnek ise balıklar grubunun içerisine dâhil edilen denizati çaydanlıklardan oluşmaktadır (Görsel 49-51). Kurbağalar olarak isimlendirilen ikinci grup içerisinde altı adet görsel bulunmaktadır (Görsel 52-57). Sürüngenler grubunda Yılan (Görsel 58), Kaplumbağa (Görsel 59), Timsah (Görsel 60), Kertenkele (Görsel 61), İguana (Görsel 62-64), Akrep (Görsel 65-68), Salyangoz (Görsel 69-71) görselleri ile birlikte anlatılmıştır. Bu bölümde toplam on dört farklı çaydanlık görseli bulunmaktadır. Kuşlar grubunda beş görsele yer verilmiştir. Bunlardan üç tanesi Kuğu (Görsel 72-74), bir tane Kuş (Görsel 75), bir tane de Baykuş (Görsel 76) biçimli seramik çaydanlık örneği görselleri ile birlikte anlatılmıştır. En son grubumuz olarak belirlenen Memeliler grubunda ise Gergedan (Görsel 77-79), Fil (Görsel 80), Kirpi (Görsel 81), Kedi (Görsel 82-83), Zürafa (Görsel 84), İnek (Görsel 85) hayvanlarından yapılmış çaydanlık görselleri tezin içerisinde anlatılmıştır. Bu grupta dokuz esere yer verilmiştir.

İşlevsel olmayan çaydanlıkların gruplandırılması sonucunda oluşturulan tablo doğrultusunda tezin üçüncü kısmı olan uygulama şekillendirilmiştir. Burada kişisel

olarak çalışılan on farklı eser bulunmaktadır. Bunlar yukarıda bahsedilen gruptandırma sonucunda seçilen eserlerin yeni ve farklı uygulamalarından oluşmaktadır. Uygulama aşamasında seçilen hayvanlar arasından balıklar grubu içerisinden balon balığı, denizati; kurbağalar yani iki yaşamlılar grubundan kurbağa, sürüngenler grubundan salyangoz, iguana; kuşlar grubundan kuğu, memeliler grubundan ise gergedan ve akrep hayvanları kullanılmıştır. Burada yapılmış olan hayvan biçimli seramikler işlevsel olmayan çaydanlıklar olarak tasarlanmış, seramik malzeme kullanılarak çalışılmış ve görsel olarak tezin içerisine eklenmiştir.

4.2. Sonuç

Tarihin her döneminde karşılaşılan hayvanlar, sanatsal eserlerin süslemelerinde her zaman ön planda yerlerinin almıştır. İlk ağlarda görülen hayvan çizimlerinden üç boyutlu hayvan heykellerine kadar her hayvan tarihin bir noktasında kullanılmıştır. Bu kullanım bazen resimsel bazen gerçekçi bir hayvan biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Süreç ile birlikte kullanılan hayvanlar farklı malzemeler ile birlikte de şekillendirilmiştir. Bu süreç günümüz sanatına kadar süregelmiştir. Günümüzde hayvan biçiminde yapılmış birçok eser mevcuttur. Bu eserler arasında tezin konusunu oluşturan seramik malzeme ile yapılmış çaydanlık formunda tasarlanmış hayvanlar ele alınmıştır.

Günümüzde çok çeşitli biçimlerde yapılan seramik çaydanlıklar arasında hayvan biçimli çaydanlıklar oldukça fazladır. aydanlıklarda hayvan biçimleri bazen çaydanlığın tamamında, bazen bir kısmında, bazen de sadece kulp ya da emzikte kullanılmıştır. Kimi aydanlıklarda hayvanlar üç boyutlu form şeklinde kullanılırken kimi aydanlıkta resimsel olarak da eklenmiştir.

Günümüz seramik sanatında irdelenen hayvansal çaydanlık biçimleri konulu bu çalışmada insan yaşamı için önem arz eden hayvanların birçok esere dâhil edilmesi, insanın hayvanlara olan ilgisini ortaya koymaktadır. Bazı hayvanlar insanlar tarafından sevilmiş, beslenmiş, böylece o hayvanı ölümsüzleştirmek adına eserlerine aktarmışlardır. Bazen de insanlar hayvanlardan korktukları için eserlerinde ona yer vermiş olabilir. Her bir sanatçının yaşam tarzı ile şekillendirilen bu durum neticesinde hayvansal eserler günümüzde hala varlığını korumaktadır.

Tez kapsamında araştırılmış olan eserler ile bundan sonra konu hakkında araştırma yapmak isteyen araştırmacılara günümüz hayvan formlu seramiklerin hem tipolojik açıdan hem de sanatsal açıdan katkı sağlaması umulmaktadır.

KAYNAKÇA

- ANILANMERT, Beril- RONA, Z. (2008). “Seramik” Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul, Cilt: 3, s. 1386-1391.
- BATU, T. & YEMENİCİOĞLU NEGİR, E. (2022). “*Seramik formlarda işlevsellik üzerine bir inceleme: Melanie Brown*”. Journal of Awareness. 7(4): 169-178, DOI: 10.26809/joa.7.4.05
- CLARK, Garth (1989). The Teapot, 1, Abbeville Press, New York.
- CLARK, Cunha, G. (2001). The Artful Teapot, New York: Watson Guptili Publications.
- ÇOBANLI, CANBOLAT (2014). “*Seramik Sanatında Kullanılan Tornalar*”, Sanat ve Tasarım Dergisi, Cilt 6, Sayı 6, s.156.
- ER, Ahmet Cüneyt (1998). “*Çay Kültürü ve Buna Bağlı Olarak Endüstriyel Üretim Çay Takımlarının İncelenmesi*” Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.
- ER, Ahmet Cüneyt (2011). “*Seramikte İşlevsel Simge Biçimlerin Araştırılması ve Plastik Biçim Olarak Çömlekçi Çarkında Üretilmesi*” Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Sanatta Yeterlilik Tezi, İzmir.
- ER, Ahmet Cüneyt (2015).“*Seramik Çaydanlık Formunun Kişisel Çalışmalar Üzerinden Değerlendirilmesi*”, Yedi: Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi, 13
- GÜNER, Güngör. (1988) “*Anadolu’da yaşamakta olan ilkel çömlekçilik*”. Ak Yayınları. İstanbul s:9-11, 51-57.
- ER, Ahmet Cüneyt-ÇİZER, Sevim (2013). “*Seramik Sanatında İşlevsel Simge Biçim Kavramı*”, Akdeniz Sanat Dergisi, Cilt 6, Sayı 12, s. 74-84.
- EREN, Hasan-Nevzat Gözaydın, İsmail Parlatır, Talat Tekin, Hamza Zülfikar (1988). Türk Dil Kurumu Sözlüğü,1, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- KÖPÜKLÜ, (2019).“*Silindirik Yüksek Formların Seramik Tornasında Şekillendirilmesi*” , Sanat ve Tasarım Dergisi, Sayı 23, s. 248-249.
- FERRİN, Leslie (2000). Teapots Transformed. Madison: Guild Pupliching, China
- FRÍGOLA, Dolores Rosi (2006). Seramik, çev. Feza Altuniç, İnkılap Yayınları, İstanbul.
- GÖNEN, G. (2014).” *Cam Boncuk Sanatı ve Anadolu Medeniyetleri Müzesi’nde Bulunan Cam Boncuk Eserler Üzerine Bir Araştırma*”, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- GÜNER, Güngör. (1988) “Anadolu’da yaşamakta olan ilkel çömlekçilik”. Ak Yayınları. İstanbul s:9-11, 51-57.
- GÜNEŞ, Serkan (2012). “*Türk Çay Kültür ve Ürünleri*” Milli Folklor Dergisi, sayı: 93, s. 243-251.
- GÜRSOY, Deniz (2005). “*Demlikten Süzülen Kültür: Çay*”, Oğlak Yayınları, İstanbul.
- KARADENİZ, Zarife (2022). “*Seramik Sanatında Çanta Formu ve Kişisel Uygulamalar*” Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Seramik Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- KÖPÜKLÜ, (2019). “Silindirik Yüksek Formların Seramik Tornasında Şekillendirilmesi”, Sanat ve Tasarım Dergisi, Sayı 23, s. 248-249.
- LAROUSSE, (2017). “Semboller Sözlüğü”, Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul,
- MEGEP, (2011).“*Balıklar*” Milli Eğitim Bakanlığı yayınları, Ankara.
- OKUMUŞ. H.(2013). “*Geçmişte ve Günümüzde Seramiğin Kullanım Alanları*”, 9 22 Eylül, 7. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu, Eskişehir.
- OLCA-YÜKSEL 17 (2020 Güz).” *Seramik Sanatında Endüstriyel Kalıplama Yöntemlerinin Kullanılması*”, Kalemişi, s.222
- ÖKSE, A. T. (1999). Ön Asya Arkeolojisi Seramik Terimleri, İstanbul.
- ÖZSOY, Figan (2021). Biyoloji 2, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- ÖZTÜRK, Nurten (2013). “Çayın Tarihçesi, Osmanlı İmparatorluğu ve Japonya’da Çay Kültürü” *Osmanlı sarayında Japon Rüzgarı*, İstanbul, TBMM Milli Saraylar yayını.
- PAN, Chunfang(2004).YinxingPottry, 1, ShanghaiPeople’sFineArts Publishing House, America.
- ŞAHİN, Faruk (1983). Seramik Sözlüğü, Anadolu Sanat Yayınları, İstanbul.
- YELLİN, Robert (2002).” *Clay Forms Waiting To Be Unearthed*” The Japon Times.
- YÜKSEL, İsmail (2018). “*Endüstriyel Seramik Tasarımı ve ÜRETİMİ Sürecinde Problem Çözüm Odaklı Yaklaşımlar*” Ulabilge, Cilt:6, Sayı: 28, s. 1247-1258.
- YARDIMCI, İsmail (1993). “*Anadolu’da Başlangıçtan Günümüze Seramik-Metal Teknik ve Biçim Etkileşimleri*” Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.
- YARDIMCI, İ.-ALKAN, M. (2021). “*Seramik Çaydanlıklar ve Türklerde Çay Kültürü*”, International Journal of Social Sciences Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, IJSS, 2021, Volume 5, Issue 23, s. 51-68

TOPAK, Naci (2009). “*Tekstil Desenlerinin Seramik Yüzeyle Uygulanması*” Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Seramik ve Cam Anasanat Dalı, Yüksek Lisans tezi, İstanbul.

TURANİ, Adnan (2006). Sanat Terimleri Sözlüğü, 5. Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul.

<https://hanterra.com/etik>, Erişim tarihi: 26.09.2022

<https://seramiksanat.com/sirlama-ipuclari/> Erişim tarihi: 22.10.2022

<https://sozluk.gov.tr/> Erişim tarihi: 05.04.2023.

<https://www.betulbiyoloji.com/hayvanlar-alemi-omurgali-hayvanlar-1/> Erişim Tarihi: 26.05.2023

<https://www.nkfu.com/hayvanlar-alemi-siniflandirilmesi-kaca-ayrilir-omurgasizlar-kordalilar/> Erişim Tarihi:09.05.2023

GÖRSEL KAYNAKLAR

- Görsel 1.** <https://www.esan.com.tr/tr/blog-ve-haber/blog/en-kaliteli-seramigin-hammaddesi-feldspat> Erişim tarihi 26.09.2022
- Görsel 2.** <https://www.maevajewels.com/blog/icerik/kristal-kuvars-tasi-faydalari-ve-ozellikleri> Erişim tarihi 26.09.2022
- Görsel 3.** <https://shop.gourmeturk.com.tr/urun/dogal-kil>Erişim tarihi 26.09.2022
- Görsel 4.** <https://www.griseramik.com/seramik-vazo-yapimi>Erişim tarihi 26.09.2022
- Görsel 5.** <https://www.griseramik.com/seramik-vazo-yapimi>Erişim tarihi 26.09.2022
- Görsel 6.** <https://www.griseramik.com/seramik-vazo-yapimi>Erişim tarihi 26.09.2022
- Görsel 7.** <https://www.griseramik.com/seramik-vazo-yapimi>Erişim tarihi 26.09.2022
- Görsel 8.** <https://pin.it/4tHbih1>Erişim tarihi 26.09.2022
- Görsel 9.** <https://tr.pinterest.com/pin/57843176455082993/> Erişim tarihi 26.09.2022
- Görsel 10.** <https://seramiksanat.com/sucuk-teknigi/>Erişim tarihi 26.09.2022
- Görsel 11.** <https://seramiksanat.com/yeni-baslayanlar-icin-comlekci-tornasi-kullanma-kilavuzu/> Erişim tarihi 26.09.2022
- Görsel 12.** <https://seramiksanat.com/yeni-baslayanlar-icin-comlekci-tornasi-kullanma-kilavuzu/> Erişim tarihi 26.09.2022
- Görsel 13.** <https://seramiksanat.com/yeni-baslayanlar-icin-comlekci-tornasi-kullanma-kilavuzu/> Erişim tarihi 26.09.2022
- Görsel 14.** <https://seramiksanat.com/yeni-baslayanlar-icin-comlekci-tornasi-kullanma-kilavuzu/> Erişim tarihi 26.09.2022
- Görsel 15.** <https://seramiksanat.com/yeni-baslayanlar-icin-comlekci-tornasi-kullanma-kilavuzu/>Erişim tarihi 26.09.2022
- Görsel 16.** <https://seramiksanat.com/yeni-baslayanlar-icin-comlekci-tornasi-kullanma-kilavuzu/> Erişim tarihi 26.09.2022
- Görsel 17.** <https://seramiksanat.com/yeni-baslayanlar-icin-comlekci-tornasi-kullanma-kilavuzu/> Erişim tarihi 26.09.2022
- Görsel 18.** <https://seramiksanat.com/yeni-baslayanlar-icin-comlekci-tornasi-kullanma-kilavuzu/> Erişim tarihi 26.09.2022
- Görsel 19.** <https://tr.pinterest.com/pin/530087818652585385/>Erişim tarihi 26.09.2022
- Görsel 20.** <https://tr.pinterest.com/pin/16466354879223657/>Erişim tarihi 26.09.2022

- Görsel 21.** <https://atelialmamaterceramiques.com/boutique/ateliers-modelage-en-semaine> Erişim tarihi: 26.09.2022
- Görsel 22.** <https://tr.pinterest.com/pin/277745502012506259/> Erişim tarihi: 26.09.2022
- Görsel 23.** <https://tr.pinterest.com/pin/639792690827638904/> Erişim tarihi: 26.09.2022
- Görsel 24.** <https://tr.pinterest.com/pin/985231151663155/> Erişim tarihi: 26.09.2022
- Görsel 25.** <https://tr.pinterest.com/pin/337629303297332685/> Erişim tarihi: 26.09.2022
- Görsel 26.** <https://seramiksanat.com/sirlama-ipuclari/> Erişim tarihi: 22.10.2022
- Görsel 27.** <https://artmuzz.com/2019/07/01/sirlama-yontemleri/> Erişim tarihi: 22.10.2022
- Görsel 28.** <https://artmuzz.com/2019/07/01/sirlama-yontemleri/> Erişim tarihi: 22.10.2022
- Görsel 29.** <https://artmuzz.com/2019/07/01/sirlama-yontemleri/> Erişim tarihi: 22.10.2022.
- Görsel 30.** <https://hanterra.com/blog/seramik-firinini-dogru-yuklemek-5881.html> Erişim tarihi: 04.10.2022
- Görsel 31.** <https://seramiksanat.com/seramik-firini-yerlestirmek/> Erişim tarihi: 04.10.2022
- Görsel 32.** <https://tr.aliexpress.com/item/32521105069.html> Erişim tarihi: 04.10.2022
- Görsel 33.** <https://tr.aliexpress.com/item/33050892216.html> Erişim tarihi:04.10. 2022.
- Görsel 34.** <https://tr.pinterest.com/pin/124412008447766976/> Erişim tarihi: 12.07.2023
- Görsel 35.** <https://tr.pinterest.com/pin/20688479529578052/> Erişim tarihi: 12.07.2023
- Görsel 36.** <https://tr.pinterest.com/pin/452400725042234316/> Erişim tarihi: 12.07.2023
- Görsel 37.** Er, Ahmet Cüneyt (20115). “Seramikte İşlevsel Simge Biçimlerin Araştırılması ve Plastik Biçim Olarak Çömlekçi Çarkında Üretilmesi”, Sanatta Yeterlilik Tezi, İzmir.
- Görsel 38.** Clark, Garth (1989). The Eccentric Teapot, Abbeville Press, s.61, New York.
- Görsel 39.** Clark, Garth (1989). The Eccentric Teapot, Abbeville Press, s.61, New York.
- Görsel 40.** Clark, Garth (1989). The Eccentric Teapot, Abbeville Press, s.114, New York.
- Görsel 41.** Clark, Garth (1989). The Eccentric Teapot, Abbeville Press, s.115, New York.
- Görsel 42.** Clark, Garth (1989). The Eccentric Teapot, Abbeville Press, s.13, New York.

- Görsel 43.** http://biyolojifenokulu.blogspot.com/2014/03/9sinif-biyoloji-performans-konu_2236.html 09.05.2023
- Görsel 44.** <https://tr.pinterest.com/pin/AeB8jagWZ3WAjIPgzakEk4pH7r-KKNnQB186AQ0pMOfTqEnGO5IgnPw/> Erişim tarihi 09.05.2023
- Görsel 45.** <https://tr.pinterest.com/pin/592364157251164539/> Erişim tarihi: 09.05.2023
- Görsel 46.** <https://tr.pinterest.com/pin/403775922852942790/> Erişim tarihi: 09.05.2023
- Görsel 47.** <https://tr.pinterest.com/pin/70157706730463411/> Erişim tarihi: 09.05.2023
- Görsel 48.** <https://tr.pinterest.com/pin/154952043400616671/> Erişim tarihi: 09.05.2023
- Görsel 49.** <https://tr.pinterest.com/pin/325736985560442698/> Erişim tarihi: 09.05.2023
- Görsel 50.** <https://tr.pinterest.com/pin/2322237297748179/> Erişim tarihi: 12.05.2023
- Görsel 51.** <https://tr.pinterest.com/pin/1095641415570186584/> Erişim tarihi: 12.05.2023
- Görsel 52.** <https://tr.pinterest.com/pin/101894010304010447/> Erişim tarihi: 12.05.2023
- Görsel 53.** <https://tr.pinterest.com/pin/31103053670039823/> Erişim tarihi: 09.05.2023
- Görsel 54.** <https://tr.pinterest.com/pin/282108364152857247/> Erişim tarihi: 09.05.2023
- Görsel 55.** <https://tr.pinterest.com/pin/203154633185311678/> Erişim tarihi: 09.05.2023
- Görsel 56.** <https://tr.pinterest.com/pin/766034217882231035/> Erişim tarihi 09.05.2023
- Görsel 57.** <https://tr.pinterest.com/pin/435160382757791172/> Erişim tarihi 09.05.2023
- Görsel 58.** <https://tr.pinterest.com/pin/724938871291242024/> Erişim tarihi 09.05.2023
- Görsel 59.** <https://tr.pinterest.com/pin/633387427334406/> Erişim tarihi: 27.05.2023
- Görsel 60.** <https://tr.pinterest.com/pin/312718767887748477/> Erişim tarihi: 27.05.2023
- Görsel 61.** <https://tr.pinterest.com/pin/295478425536115050/> Erişim Tarihi: 27.05.2023
- Görsel 62.** <https://tr.pinterest.com/pin/256423772521114565/> Erişim tarihi: 27.05.2023
- Görsel 63.** <https://tr.pinterest.com/pin/264516178103835938/> Erişim tarihi 09.05.2023
- Görsel 64.** <https://tr.pinterest.com/pin/1759287338172798/> Erişim tarihi 09.05.2023
- Görsel 65.** <https://tr.pinterest.com/pin/70791025383560348/> Erişim tarihi 09.05.2023
- Görsel 66.** <https://tr.pinterest.com/pin/586805026443953453/> Erişim tarihi: 09.05.2023
- Görsel 67.** <https://tr.pinterest.com/pin/556476097718580456/> Erişim tarihi 09.05.2023
- Görsel 68.** <https://tr.pinterest.com/pin/633387427645439/> Erişim tarihi 09.05.2023
- Görsel 69.** Clark, Garth (1989). The Eccentric Teapot, Abbeville Press, s.13, New York.
- Görsel 70.** <https://tr.pinterest.com/pin/211174975122671/> Erişim tarihi 09.05.2023
- Görsel 71.** <https://tr.pinterest.com/pin/2322237299808947/> Erişim tarihi 09.05.2023
- Görsel 72.** <https://tr.pinterest.com/pin/58335757664132964/> Erişim tarihi 09.05.2023

- Görsel 73.** <https://tr.pinterest.com/pin/198651033553280263/> Erişim tarihi 09.05.2023
- Görsel 74.** <https://tr.pinterest.com/pin/6192518226594517/> Erişim tarihi 09.05.2023
- Görsel 75.** <https://tr.pinterest.com/pin/439663982385485985/> Erişim tarihi 09.05.2023
- Görsel 76.** <https://tr.pinterest.com/pin/633387427220100/> Erişim tarihi: 27.05.2023
- Görsel 77.** <https://tr.pinterest.com/pin/369295238206457451/> Erişim tarihi: 27.05.2023
- Görsel 78.** <https://tr.pinterest.com/pin/1407443625717608/> Erişim tarihi 09.05.2023
- Görsel 79.** <https://tr.pinterest.com/pin/14425661283332733/> Erişim tarihi 09.05.2023
- Görsel 80.** <https://tr.pinterest.com/pin/75505731222903329/> Erişim tarihi 09.05.2023
- Görsel 81.** <https://tr.pinterest.com/pin/36099234489889083/> Erişim tarihi: 27.05.2023
- Görsel 82.** <https://tr.pinterest.com/pin/563018690001815/> Erişim tarihi: 27.05.2023
- Görsel 83.** <https://tr.pinterest.com/pin/1900024834857513/> Erişim tarihi: 27.05.2023
- Görsel 84.** <https://tr.pinterest.com/pin/12947917671391179/> Erişim tarihi: 27.05.2023
- Görsel 85.** <https://tr.pinterest.com/pin/84301824261496975/> Erişim tarihi: 27.05.2023
- Görsel 86.** <https://tr.pinterest.com/pin/351912462623213/> Erişim tarihi: 27.05.2023
- Görsel 87.** Balon Balığı Uygulama
- Görsel 88.** Balon Balığı Çaydanlık
- Görsel 89.** Denizatı Uygulama
- Görsel 90.** Denizatı Çaydanlık
- Görsel 91.** Kurbağa Uygulama
- Görsel 92.** Kurbağa Çaydanlık
- Görsel 93.** İguana Uygulama
- Görsel 94.** İguana Çaydanlık
- Görsel 95.** Salyangoz Uygulama
- Görsel 96.** Salyangoz Çaydanlık
- Görsel 97.** Akrep Uygulama
- Görsel 98.** Akrep Çaydanlık
- Görsel 98.** Salyangoz 2 Uygulama
- Görsel 99.** Salyangoz 2 Çaydanlık
- Görsel 100.** Salyangoz 3 Uygulama
- Görsel 101.** Salyangoz 3 Uygulama
- Görsel 102.** Kuğu Uygulama
- Görsel 103.** Kuğu Çaydanlık

Görsel 104. Gergedan Uygulama

Görsel 105. Gergedan Çaydanlık